

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

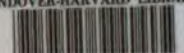
We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

ANDOVER-HARVARD LIBRARY

AH 3XNN N

Harvard Depository
Brittle Book

601.8
E65.2
1908
vol. 3

601.8
E65.2
1908
v13 Harvard College Library

FROM THE REQUEST OF

FRANCIS B. HAYES

Class of 1889

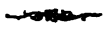
This fund is \$10,000 and its income is to be used
"For the purchase of books for the Library"
Deposited in
ANFOVER-HARVARD LIBRARY

STUDIA SYRIACA

FASCICULUS III

VETUSTA

DOCUMENTA LITURGICA

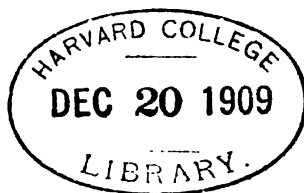
PRIMO EDIDIT LATINE VERTIT NOTIS ILLUSTRAVIT

IGNATIUS EPHRAEM II RAHMANI
PATRIARCHA ANTIOCHENUS
SYRORUM

TYPIS PATRIARCHALIBUS
IN SEMINARIO SCHARFENSI DE MONTE LIBANO
ANNO MCMVIII

Sen 837.3

Hager & Finch
(TII)

Omnia iura sibi vindicat auctor

מאמרים וחקרים

601.8
E65.2
1904
vol 3

מחברים: משה שרת

מאמרים

המאמר: מאמרים וחקרים
מאת: משה שרת
המאמר: מאמרים וחקרים
מאת: משה שרת
מאת: משה שרת
מאת: משה שרת

המאמר

המאמר: מאמרים וחקרים
מאת: משה שרת

המאמר: מאמרים וחקרים
מאת: משה שרת
מאת: משה שרת

1. The first part of the document is a list of the names of the persons who were present at the meeting. The names are listed in alphabetical order.

Index j

Ad lectorem	VII
I ^m Documentum . Ritus receptionis episcopi et celebrationis liturgiae .	1
Praenotanda .	
1 Descriptio codicis	3
2 Assignatio documenti aetatis	"
3 Disquisitio de lingua liturgica pristina aetate per Syriam	5
Versio textus . Ordo quo episcopus inire debet urbem	16
II ^m Documentum . Resolutiones liturgico - canonicae .	23
Praenotanda	
1 Indicatio codicis	25
2 De auctoribus resolutionum	"
Versio textus . Capita seu quaesita ab orientalibus exarata et missa ad patres, qui responsa dederunt his resolutionibus	30
III ^m Documentum . De Ordinationibus .	49
Praenotanda	
1 Indicatio codicis	50
2 Definitio aetatis scripti	"
Versio textus . I Ritus et canones de ordinationibus	54
II Quid potestatis habeant singuli constituti in s. ordinis gradibus	55
IV ^m Documentum . Epistola Anthimi ad Iacobum Baradaeum	67
Praenotanda	69
Versio textus.	71
V ^m Documentum . Excerpta ex homiliis epithroniis Severi Antiocheni .	73
Praenotanda	75
Versio textus . I Ex sermone LXXV de hymno doxologico	79
II Ex sermone LXXXIV de magno Basilio et Gregorio	80

VI

III Ex sermone LXXIV habito feria VI post pentecosten, in qua de more ieiunatur	80
Appendix	83
Index rerum et personarum	85

Ad lectorem

Rerum liturgicarum cultoribus haud exiguum adiumentum ad suas proseguendas inquisitiones attulerunt veterum ecclesiasticorum auctorum recensioribus hisce temporibus feliciter detecta scripta atque in publicam edita lucem. Prae primis commemoranda praesertim sunt : "Peregrinatio ad loca sancta," quae primo typis prodiit anno 1887 curante I. F. Gamurrini; "Euchologium Serapionis," quod edidit A. Dmitriewsky anno 1894; demum "Testamentum Domini," a nobis vulgatum anno 1899.

Compertum attamen est eruditis viris codices syriacos, qui asservantur sive per orientem sive per occidentem, continere adhuc plura, eaque pretiosa, documenta ex quibus disciplinae liturgicae egregie illustrantur atque notabiliter augentur. Quapropter, eiusmodi studiorum promovendorum causa, animum diligenter adplicuimus ex codicibus nostrae bibliothecae nec non Parisiensis, atque Vaticanae, quas nuper visitavimus, eruendis delectis opusculis liturgicis, iisque publici iuris faciendis hoc libello, qui est fasciculus tertius incoeptae collectionis, quae inscribitur "studia syriaca," una cum elaborata a nobis ipsorum latina translatione, adiectis insuper hic inde opportunis brevibus adnotationibus.

Sunt autem illa documenta quae sequuntur :

I Ordo quo inire solet episcopus urbem, et descriptio partis liturgiae, quae anaphoram seu canonem praecedit.

II Responsa canonico-liturgica quaesitis propositis ab orientis abbatibus.

III Ritus et canones sacrarum ordinationum.

IV Epistola Anthimi pseudo-patriarchae Constantinopoleos ad Iacobum

VIII

Baradaeum episcopum monophysitam Edessae.

V Excerpta ex homiliis epithroniis Severi Antiocheni.

Animadvertendum est autem ex modo enumeratis documentis I^m quidem et III^m desinenti saeculo quarto vel quinto ineunti adscribi, reliqua vero sexto esse anteriora.

Quo porro melius innotescat quanta ex iisdem affulgeat lux sacrarum disciplinis antiquitatum, sub lectoris oculis vel in ipsa hac praefatione delineare praestat praecipua ex iisdem deprompta argumenta.

Primum itaque documentum non solum vetustioris liturgiae in ecclesia Antiochena describit partem praeanaphoricam, sed et testatur olim in eadem ecclesia exstitisse tum utriusque linguae graecae et syriacae usum, tum duplicem seriem sacrae hierarchiae ministrorum, quorum alii graece alii syriace suo munere in eucharistica synaxi celebranda seorsim fungebantur. Videlicet in praefato documento memorantur tum lector graecus tum lector syrus, itemque diaconus graecus et diaconus syrus.

Alterum documentum, coeteris praetermissis, ex eo commendatur, quod pristini aevi canones caerimoniasque exhibeat dimittendorum poenitentium atque catechumenorum, tradatque orationum formulas proferendas super utrumque ordinem. Suppeditat praeterea notitiam, hactenus incognitam cuiusdam haeretici et pseudo - episcopi nomine Zabad, qui sub Severo patriarcha Antiocheno vivebat.

Ex tertio documento plurae quaestiones de sacri ordinis gradibus, de singulorum variis officiis, deque ritibus ordinationum ample dilucidantur.

Ultimo demum loco excerpta ex Severi Antiocheni homiliis epithroniis agunt de origine quorundam dierum festorum ieiuniorumque atque de eorum in ecclesias inductione.

Beryti mense novembri anno MCMVIII.

I

RITUS RECEPTIONIS EPISCOPI

ET CELEBRATIONIS LITURGIAE

CATECHUMENORUM

Praenotanda

1. Descriptio codicis unde editio fit

Rarum documentum, quo exorditur studiorum syriacorum III fasciculus modo in lucem prodiens, desumptum est ex codice syr. nostrae bibliothecae pag. 303 recenter exscripto ex agrapho membraneo litteris strangelis saec. VIII vel IX, uti videtur, exarato, quem possidet ecclesia Iacobitarum in oppido Mediad prope urbem Mardin in Mesopotamia. Ex isto documento habent cultores rerum liturgicarum tum breviter recensitum ritum quo antiquitus excipiendus erat episcopus, cum ingrederetur urbem suae sedis, tum descriptionem illius partis liturgiae eucharisticae quae canonem praecedit.

2. Assignatio aetatis documenti

Etsi autem memoratum scriptum nullam temporis notam praeseferat, nonnulla tamen ei insunt indicia, quae demonstrant aetatem, ad quam assignandum sit, saeculo sexto esse anteriorem.

Et primo quidem perhibetur ibidem solemnitas manifestatio et publica explicatio splendoris sacrarum caerimoniarum, quibus occurritur episcopo advenienti in suam sedem. Praeuntibus enim crucis vexillis cum facibus, praecedunt cum cantibus clerici, quos sequuntur laici ordine dispositi, viri seorsim ac item mulieres, donec perducatur episcopus prius ad "martyrion", exhinc ad portam majorem urbis, dein ad plateam ampliorem, atque ubique hymni solemniter concinuntur, thura adolentur, litaniae manifeste proclamantur. Huiusmodi sane triumphalis publicus apparatus rituum ecclesiasticorum non nisi sub dominio christiano locum habere poterat. Proinde procerto conclu-

dendum est documentum antierius esse occupatione Syriae per Arabes.

Imo probari videtur idem illa aetate esse vetustius ex eo quod contineat usus, qui nonnisi penes scriptores quarti et quinti saeculi reperiuntur, quique iam ineunte saeculo sexto desierunt.

Ita v. g. catechumenatus disciplina videtur ibidem in suo vigore stare, cum praescribitur non solum ut tum graecus diaconus tum syrus dimissionis formulas enuntient, sed et ut omnes diaconi easdem repetant (ambulantes per ecclesiam), donec ad altare accedant.

Praesertim autem antiquitas nostri documenti ex eo apparet, quod ibidem inter clericos inferiores, post psaltas, haud semel recenseantur illi qui, appellantur graeca voce *φυλακες* et syriaca *ܦܘܠܐ* i. e. vigiles, quorum mentio nullibi nisi in opere s. Maruthae Maipharkensis episcopi de ordinibus reperitur. Scribit enim : "Munus quo fungitur archidiaconus sese extendit ad omnes gradus videlicet ad presbyteros, diaconos, hypodiaconos, lectores, psaltas et vigiles,, . (Vide inferius notam 4 ad versionem latinam textus).

Insuper in eodem documento quamvis inseratur "Trisagion,, cuius usus in liturgia saeculo quinto ineunte iam invenerat, sub silentio tamen praeteritur hymnus *ὁ μονογενής*, qui, occasione celeberrimae disceptationis "de uno ex Trinitate crucifixo,, fuit concinnatus et in liturgias Hierosolymae, Antiochiaë et Byzantii introductus.

Praeterea ab auctore memorati documenti omittitur ingressus minor (*ἡ μικρὰ εἰσοδος*) ante lectiones Scripturales, neque describitur ritus "maioris ingressus,, quo oblata solemnī pompa deferuntur ad altare.

Tandem, post dimissos catechumenos et disposita super aram oblata, dicit quidem auctor esse emittendam fidei professionem, attamen nullatenus commemorat symbolum Nicænum, cuius usus obtinuit in liturgia post medium saeculum quintum.

3. Disquisitio de lingua liturgica pristina aetate per Syriam

Porro, ceteris omissis, nostrum documentum luculentum perhibet testimonium de duplici in sacra synaxi adhibita lingua, graeca videlicet et syriaca. Ibi enim praescribitur ut lectiones Scripturales graece et syriace recitentur, utque diaconus graecus et post ipsum syriacus proclamationes proferant.

Libet itaque hac occasione summatim attingere quaestionem de invecto graeco sermone in Syriae oras.

Quod lingua vernacula Syriae olim fuerit syriaca, per se patet. Hoc testantur sacrae Litterae, comprobant monumenta historica (1), ipsaque locorum nomina originaria proclamant (2). Attamen post occupatam Syriam ab Alexandro Magno et a Seleucidis, graeca lingua in illam penetrare coepit, sive per principes et magistratus qui sedes figebant in maioribus urbibus, sive per duces militesque qui suis illam tuebantur armis, sive per colonias, haud tamen ingentis multitudinis, ex Graecia deductas in civitates a Macedoniis sive noviter exstructas sive auctas.

Exinde et ipsi optimates natione syri, quo facilius accessus iis pateret ad principes, illorum addiscebant linguam. Praeterea qui alacriori praediti erant ingenio vehementer alliciebantur operibus graecis legendis quae celebrata erant omni genere scientiarum et cognitionum illius aetatis.

Accedit quod propagatio christianae religionis ab Antiochia per ceteras Syriae urbes plurimum contulerit incremento culturae graecae, ex eo quod praeter celeberrimam Veteris Testamenti versionem LXX, plerique libri N. T., qui a sacris agiographis pro omnium gentium utilitate destinabantur, graeca fuerint scripti lingua, quae reliquis notior et diffusior per orbem erat.

---

(1) Cf. Strabon geog. 1. XI, 11 — Origenes contra Celsum VII, 9. etc.

(2) Cf. opus Clem. Jos. David archiep. Damasceni syrorum cui titulus arabice القمارى pag. 22 et seqq.

Hisce addatur quod sedibus maioribus interdum praeaeificiebantur episcopi lingua graeci.

Consuetudo itaque graece loquendi, quae initio per gubernatores, duces, milites, coloniasque in Syriam introducta est, sese protendit, temporis progressu, ad syros indigenas nobiliores excultioresque, ad plerosque ecclesiarum praesules nec non ad scriptores. Nihilominus idem usus graeci sermonis neque universalis evasit, neque multo minus eo devenit, ut aboleret pristinam regionis linguam i. e. syriacam. Quin imo communi populo vel in frequentioribus urbibus incolisque oppidorum, vicorum, agricolisque sola familiaris erat lingua syriaca.

Ad illustranda ea quae breviter innuimus hac de quaestione, pauca ex historia ecclesiastica proferimus :

1. S. Joannes Chrysostomus in sua homilia XIX graece habita Antiochiae, cum ad ecclesiam confluerat multitudo rusticorum et agricolarum sic auditores allocutus est : "Festivitatem en maximam esse puto praesentem diem, propter fratrum nostrorum praesentiam, qui urbem nobis hodie adornaverunt et ecclesiam honestarunt . . . populus lingua quidem nobis diversus, fide vero consonus," (Migne P. Gr. t. XLIX col. 188).

Eiusdem s. J. Chrysostomi hac de re exstat aliud tertimonium ex homilia de ss. martyribus : "In saecularibus, ait negoliis a se invicem dissident civitas et villa : in iis autem quae ad religionem pertinent, communicant et uniuntur inter se invicem. Nolienim barbaram ipsorum linguam spectare, sed animam ipsorum philosophia excullum . . . Quid enim diversitas linguae nocet, si fide iungamur ?," (ibid. t. L p. 646) (1).

Imo quamquam valde diffusa fuerit cognitio graecae linguae in urbe Antiochia tum penes familias origine graecas, civitatis principes militesque, tum etiam penes nobiliores excultosque viros, nec non in publica rerum

---

(1) Ipse s. Joan. Chrys. probe linguam syriacam cognoscebat Cf. Comment. in Math. hom. VII c. II; Comment. in Genes. hom. IV c. I; Comment. in Ps. XLVIII c. III.

gestione, nihilominus communis indigenarum plebs in ipsa metropoli syriace loquebatur. Sic v. g. Jacobus Edessenus tradit Jsaacum Edessae presbyterum cum sub Petro Fullone Antiochia commoraretur audiretque disceptationes concitatas de appendice illa: "qui crucifixus est,, extemplo suo aramaico idiomate carmen de eadem appendice publice edidisse (1).

Insuper, Zacharia rhetore teste (1. VIII c. 5), in ipsa Antiochia monasterium proprium syris exstabat, cuius abbas Cires nomine, cum renuerit doctrinam a concilio Chalced. definitam profiteri una, cum monachis Teleda, iussu Justini imperatoris, expulsus fuit (2).

2. Accedit quod plura occurrunt apud veteres scriptores testimonia quae demonstrant linguam syriacam tum per oppida in regione Antiochena tum per totius Syriae urbes vicosque fuisse olim vulgatam, eandemque linguam patriam appellant. Ita v. g. Theodoretus episcopus Cyri in sua historia religiosa n. IV exhibens biographiam Eusebii monachi ait "Mons est praecelsus Antiochia situs ad orientem . . . ad ipsius vero excelsi montis radices vicus est maximus et populosus, quem incolae patria voce Teledam (ܬܠܕܐ) nominant (3),. Et ibid. n. XIII refert de Macedonio Critophago quod "prope Antiochiam per annos 45 commoratus est manens in profunda caverna, quam quidam "guba,, (ܡܥܝܢܐ) cognominabant,, (4). Et in vita Abraami qui fructus fuit regionis Cyrensis, ut scribit, et postea factus est episcopus Harran narrat "imperatorem illum ad se arcessivisse desiderio eundem videndi . . . Reginarum vero chorus manus eius et genua prehendentes virum orabant, qui nec graecam linguam intelligebat,, (5). Tandem n. XXI postquam commemorarit suos conatus ad errores Marcionis exstirpandos ex Cyrensi regione, subdit "venit aliquando de

---

(1) Cf. Nostra stud. syr. fascic. I p. 13 et seq.

(2) Apud Land anecd. syr. t. III p. 245.

(3) P. G. edit. Migne t. LXXXII, col. 1339

(4) Ibid. col. 1399

(5) Ibid. col. 1423

nocte exitialis daemon clamans et syra loquens voce : quid heus tu cum Marcione pugnam suscepisti ? Haec ego audivi . . . et illa nobiscum audierunt alii quoque domestici, (1).

3. Socrates de studio quo duo episcopi natione syri in artem oratoriam lingua graeca sese exercendi conabantur, sic refert : "Duo episcopsi natione syri eodem tempore florebant Severianus et Antiochus, quorum ille ecclesiae Gabalorum . . . hic ecclesiae Ptolomaidis in Phoenicia curam gerebat. Et ambo quidem eloquentiae causa celeberrimi habebantur. Severianus vero licet admodum eruditus videretur, graeca tamen minus distincte pronunciabat, sed cum graece loqueretur, syrum nescio quid in eius voce resonabat (2). Et Antiochus quidem cum prior Ptolomaide venisset Constantinopolim et in ecclesiis urbis regiae summa cum diligentia aliquandiu docuisset, eaque ex re magnam vim pecuniae collegisset, ad ecclesiam suam redierat. Postea vero Severianus audiens Antiochum Constantinopoli ingentem quaestum fecisse, exemplum eius imitari studuit. Cum igitur diu se exercuisset, multasque conciones elucubrasset, venit ipse Constantinopolim, (Socrates l. VI, 11).

4. Liber "Peregrinatio ad loca sancta", saeculo IV exaratus, sic de linguis videntibus in Ierusalem et adiacentibus oppidis testatur (3) : "Quoniam in ea

---

(1) Ibid. col. 1441

(2) In vetustissima vita s. Joannis Chrysostomi cuius arabica versio habetur in codice nostrae bibliothecae legitur de Severiano episcopo Gabalae olim amico Chrysostomi, deinde persecutore : وهذا سويرنس اسقف جبله تعرض للتادب باقوال الخطباء وتوم انه يتادب . . . Iste Severianus conatus est sese exercere in arte dicendi oratorum (graecorum), atque quamvis se id consequi posse putaret, nihilominus locutio eius in graeco sermone minime elegans erat, sed cum ille graece loqueretur, elocutio ipsius syriaca videbatur, .

(3) Opus istud, superstes in mutilo unico codice Arretino, scripsit nobilis quaedam et pia domina ex Gallia meridiana ad "sorores", , narrans susceptam peregrinationem per plurimas orientis regiones ad visitanda loca sancta. In ipsius nomine designando haud conveniunt eruditi.

6. Ipse s. Rabbulas qui postea an. 412 consecratus fuit episcopus Edessae, in concione quam habuit in ecclesia patriarchali in urbe Constanti-
nopoli excusat suam inelegantiam in graeco sermone hisce verbis (2) : "Sum
rusticus (i. e. incultus) et cum rusticis vivens. Siquidem nos et plerumque
syriace loquimur," (ibid. p. 240). (3).

[illegible]

2

11. In eodem codice f. 80 et seqq. exstat epistola quam ad Iacobum Baradaeum aliosque episcopos monophysitas miserunt centum triginta octo abbates monasteriorum provinciae Arabiae, quae hodie vocatur Hauran et ubi syriaca lingua florebat. Iamvero inter illos centum et triginta octo abbates soli viginti quatuor partim per se, partim autem per discipulos vel syncellos

حالا؛ معینا معینا (1)

praefatae epistolae graece subscripserunt, hisce ex. g. verbis "Ioannes presby. ter et reclusus monasterii pagi Beth-Taiman manu mei discipuli Iuliani graece subscripsi (1)", (Cf. Wright cat. of the. Brit. Mus. syr. manuscripts pag. 709 et seqq.)

12. Tandem tum per orientem tum per occidentem in multis bibliothecis v. g. Vaticana, Parisiensi, Londinensi, Berolinensi etc. exstant perplurimi syriaci codices continentes ritualia, pontificalia, missalia etc. propria Melchitis quique dicuntur exscripti ab episcopis vel presbyteris usui eorundem ecclesiarum per Syriam (2) et in ipsa urbe Antiochena. Inter ceteros notandus codex syr. vatic. n. XX, qui dicitur exaratus in ecclesia "s. Domitii prope templum Erohta (ܐܪܘܬܐ) in urbe Antiochia, (3).

Praeterea nonnunquam ibidem accurate designatur annus quo ritus graecus in syr. linguam fuit versus : sic v. g. in eodem cod. syr. vat. XX dicitur (4) "Ritus hic graecorum translatus fuit ex codicibus eorundem, anno graecorum 1353,, (Christi 1042). Alibi perhibetur nomen auctoris versionis ex graeco in syriacum : sic v. g. in cod. XLI ad finem officii exequiarum f. 406 notatur (5) : "illud transtulit antistes Paulus metropolita Sicae,, prope Cyrum.

Imo in quibusdam vetustioribus codicibus post orationes dictas “graecas,” vel “ritus graeci,” quae exhibentur versae in syriacum, diligenter inseruntur

(1) פגוס איתן בת - תימן נון לונגע דיסטאט א דאמאסקוס
Pagus autem Beth - Taiman non longe distat a Damasco et
dicitur hodie

2) Cf. catalogos praedictarum bibliothecarum

[illegible]

(4) ۱۵۰۰ ریال مع ۱۰۰۰ ریال و ۱۰۰۰ ریال و ۱۰۰۰ ریال و ۱۰۰۰ ریال

5) $\frac{1}{x^2} = x^{-2}$ $\frac{d}{dx} x^{-2} = -2x^{-3} = -\frac{2}{x^3}$

aliae sub titulo "syriacae," vel "ritus syriaci," (1). Proculdubio eiusmodi orationes spectant ad pristinum ritum Antiochenum, quae tamen sequiori aevo ex libris Melchitarum omnino exciderunt. Praestat interim animadvertere quod notae quas modo indicavimus suppeditant argumentum ad definiendam aetatem, qua Antiochenae ecclesiae Melchitae mutuati fuerint ritum ecclesiae Byzantinae, et quod codices citati exhibeant nobis vetustas reliquias liturgicas Antiochenae ecclesiae (2).

Hisce notatis de lingua graeca quae invaluerat in quaedam loca Syriae penes viros cultiores, dum interim syriaca lingua manebat in communi consuetudine per totam Syriam, regrediamur ad quaestionem de usu duplicis linguae graecae et syriacae in liturgia.

Liber itaque "peregrinatio ad loca sancta," tradit quod Hierosolymis et in adiacentibus locis "episcopus licet siriste noverit, tamen semper graece loquitur

---

(1) Cf. cod. vat. syr. XX f. 78, 86 ܐܡܝ ܠܚܝܬܐ ܕܥܝܬܐ ܕܥܝܬܐ ܕܥܝܬܐ . ܐܡܝ ܠܚܝܬܐ ܕܥܝܬܐ ܕܥܝܬܐ ܕܥܝܬܐ .
cod syr. XIII Borg. fol. 118 v., 222 v. 226 v. ܐܡܝ ܠܚܝܬܐ ܕܥܝܬܐ ܕܥܝܬܐ ܕܥܝܬܐ . (sic) ܐܡܝ ܠܚܝܬܐ ܕܥܝܬܐ ܕܥܝܬܐ ܕܥܝܬܐ .

(2) Codices syriaci ad usum Melchitarum exarati sunt litteris quae similes sunt illis nuncupatis estrangela, atque facile dignoscuntur a ceteris syrorum codicibus ex quibusdam orthographicis vel grammaticis signis aut proprietatibus.

Porro, quum temporis decursu, syriace loquendi usus diminueretur imo omnino oblitteratus est, Melchitarum praesules prius verterunt arabice rubricas dein quasdam orationes, et tandem eorundem patriarcha Euthimius III Carme filius qui sedit anno 1631 universos libros liturgicos arabicos reddidit, uti testatur in appendice ad codicem bibliothecae nostrae coevus gregorius Joannes episcopus monophysitarum بطريرك الروم كرمه اخرج في مدينة حلب جميع كتب (الطقوس) الرومية الى العربية . . . لان بلاد سورية اليوم patriarcha Carme graecorum, cum esset Alepi, omnes (liturgicos) graecos libros in arabicum idioma transtulit, propterea quod hodie lingua syriaca in arabicam per Syriam mutata est, .

(i. e. concionem ad populum habet) et nunquam siriste. Itaque ergo stat semper presbyter, qui, episcopo graece dicente, siriste interpretatur, ut omnes audiant quae exponuntur. Lectiones etiam, quaecumque in ecclesia leguntur, quæ necesse est graece legi, semper stat, qui siriste interpretatur (1), ut semper discant, (Gamurrini pag. 76).

Iamvero exinde colligitur in provincia illa Palestinae, tempore quo liturgia missae perficiebatur, adstitisse episcopo graece lectionem evangelicam exponenti presbyterum qui, munus interpretis exercens, illam expositionem extemplo syriace vertebat populo cui illa lingua tantum familiaris erat, itemque lectores syriace interpretatos esse lectiones Scripturales : an alias vero partes liturgicas alii interpretes syriace redderent, haud liquet ex memorato testimonio.

Documentum autem nostrum, quod agit de usu liturgico per Syriae frequentiores civitates, testatur tum lectiones ex V. et N. T. primo graece et deinde syriace lectas publice fuisse, tum exstitisse alios diaconos destinatos graecis proclamationibus alios syriacis. "Legantur, ait, libri duo graecus et syriacus (2), et "Proclamet diaconus graecus . . . et post ipsum syrus etc., (3). Non alia profecto de causa praecedere facit lectiones atque proclamatio-

(1) In vita s. Procopii Caesareensis qui decapitatus fuit anno 303 refertur eundem in ecclesia munere functum fuisse lectoris syriace (Vid. vers. syr. apud Bedjam T. 1 pag. 206).

(2) **ممنوع از حق مال همجنس**

(3) **ܠܗܝܠܐ ܕܥܠܡܐ ܕܡܠܚܐ** — Porro plura hic sunt animadvertenda. 1° Graeca et syriaca proclamationes minime ad litteram sibi respondent. 2° Eiusmodi proclamationum bilingualum remansit, veluti vestigium, illa quae in liturgia Syrorum praecedit symbolum fidei hisce verbis: **ܥܡܠܐ ܕܐܠܗܐ ܕܡܠܚܐ ܕܥܠܡܐ ܕܡܠܚܐ** (gr.) “*σοφία Θεου προσγῶμεν*,” (cum sapientia Dei attendamus). (syr.) “*Erecti benestemus in oratione*,”. 3° Exinde facile quoque intelligitur ex memorato usu duplicis linguae provenire verba graeca quae hodie occurrunt in liturgia penes syros aliosque. 4°. Quod attinet nominatim ad Melchitas, sciendum est in quibusdam eorundem vetus-

מעמל א'נ . העהע מ'אדח . העהע ח'להעד . העהע ח' .
 ח'ל' העהע . העהע ח'להעד א' העהע ח'להעד
 העהע ח' : העהע ח' . העהע ח'להעד . העהע ח'להעד ח'להעד .
 "Diaconus : στωμεν καλωσ στωμεν κατα φοβου. Προσχωμεν,
 την αγίαν αναφοραν εν ειρηνη Χριστω βιω προσερευν. Syrus : stemus bene, stemus in
 timore, mentes nostras et defigamus in oblationem sanctam, quae in pace Deo offer-
 tur." 5°. Tandem scriptio graecarum proclamationem litteris syriacis tum in praedicto
 codice tum in aliis pluribus manifeste ostendit communem clerum Melchitarum illis
 temporibus ne graece quidem legere novisse .

I

Ordo quo episcopus urbem
inire debet

Episcopus ingressurus urbem prius ineat aedem sacram dictam "martyrium", si ad fores urbis exstat, ibique thura adoleat.

Exhinc coram eo officium (i. e. psalmodiam) exordiantur vigiles (1) primo praecedentes cum crucibus et flammulis (2) et post eos subsequuntur filii ecclesiae (i. e. fideles) donec occurrat porta. Statim ergo ac ad urbis portam majorem ad intus pervenerint proclamat diaconus (litaniam), post quam proclamationem dicit coetus decies "Kyrie eleison".

Protinus thura episcopus imponit, et post thura incipiunt officium singuli suo ordine, primo incedentibus laicis, et post illos clericis et post episcopum mulieribus, donec perveniant ad quadrivium. Ibi autem diaconus praedicat litaniam, et coetus post ipsum clamat uti dictum est (decies "Kyrie eleison"). Et post praedicationem (diaconus) offert episcopo thuribulum cui imponit thura.

Postquam episcopus ecclesiam ingressus fuerit, statim diaconus proclamat litaniam, et post proclamationem adolentur thura, et post thura ascendit episcopus ad ambonem et signat coetum signo crucis, a Deo illis bona implorans.

Descendens episcopus ex ambone pergit ad episcopion cum nobilibus, et, brevi recitata prece, sedet et sedere quoque penes se facit quos noscit congruum esse ut consideant.

Tempore autem acolothiae (3) (i. e. liturgiae) veniunt clerici descendit-

---

(1) Qui hic voce graeca *φύλακες* i. e. vigiles dicuntur iidem sunt ac illi qui alibi syriace appellantur *ܦܘܠܐ*. Ipsi autem spectant ad clerum. Vid. pag. 15 n. 1

(2) Vox latina, quae significat faces.

(3) I. e. tempore quo, absoluta psalmodia, celebrari solet missae sacrificium.

3

Statim ac in ecclesiam episcopus introit, recitat archipresbyter orationem (1).

Postea psaltae dicunt trisagion (2). Et illico episcopus dicit orationem ante lectiones (3) et sedet suo loco, sedentque presbyteri iuxta ipsorum gradum.

Et statim clamat archidiaconus (4) : *παυσασθε* (silete).

Et illico lector ascendit (5) et annuntiat nomen libri sui (ex quo lectio desumpta est).

Hinc archidiaconus clamat (6) : *προσχωμεν* (attendamus).

---

(1) In documento itaque quod prae oculis habetur, liturgia inchoatur ab oratione recitanda ab archipresbytero ante trisagium, praetermissis sub silentio praecedentibus secretis orationibus, quas in posterioribus orientalibus liturgiis sive Hierosolymitana, vel Antiochena aut Alexandrina aut Byzantina et Nestoriana recitat celebrans ad introitum ad sanctuarium, ad incendendum thus etc.

(2) Trisagium recitatur in liturgia missae ante lectiones Scripturales in cunctis ecclesiis orientalibus, excepta Alexandrina, in qua canitur quidem trisagium ante evangelium, sed post lectiones ex apostolo et ex epistolis catholicis.

(3) Solummodo in liturgiis Hierosolymitana, Antiochena et Nestoriana celebrans recitat secreto orationes ante lectiones ex s. Scriptura.

(4) Apud Nestorianos lector sic ante primam lectionem proclamat . *اجلسوا وسمعون* „Sedete et quieti estote. Ex libro N. Benedic Domine,, et iterum ante secundam lectionem ait : *اجلسوا وسمعون* . *اجلسوا وسمعون* „Quietesti estote. Prophetia N. Benedic Domine,, Porro binae lectiones Scripturales, quas auctor noster dicit legendas ante epistolam Paulinam, desumendae sunt ex V. T. uti disertis verbis praescribunt Constitutiones Apostolicae in lib. II c. 57 et in lib. VIII c. 5. Usus porro legendi in missa duas lectiones ex V. T. ante lectiones ex N. T. viget hodie apud solos Syros.

(5) Id convenit cum lib. II c. 59 ubi praescribitur ut lector „ex edito loco,, legat sacras lectiones.

(6) In liturgia Byzantina ante et post epistolae antiphonam praemitendam clamat diaconus „attendamus,, ut concitet cœtum ad audiendam lectionem.

Et statim ac lector absolverit lectionem, innuit archidiaconus unī presbyterorum, qui sedens clamat (1) : *εἰρήνη σοι* (pax tibi). Et similiter agit donec (legantur) duo libri graecus et syrus.

Et illico psaltes ascendens dicit (2) : *Ψάλλμος τῷ Δαυιδ* (psalmus Davidis)

Et dicit archidiaconus : *προψάλλε* (praecine).

Et dicit psaltes propsalmon (3) (antiphonam).

Et clamat archidiaconus (4) : *υποψάλλωμεν* (succinamus). Et sine mora canunt vigiles.

Et ascendunt illico duae aliae lectiones, cum episcopus manet in suo throno, manentque locis suis ii qui sedent.

Dicunt autem vigiles (5) sex versus ex psalmo miserere mei Deus secun-

---

(1) In eadem liturgia Byzantina post lectam epistolam sacerdos salutat lectorem dicens "pax tibi".

(2) In liturgia Byzantina lector haec ipsa verba recitat ante antiphonam (*προκειμενον*) epistolae. In Maronitarum autem ritu ante antiphonam epistolae Paulinae lector proclamat *ܡܠܟܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ* "psalmus (i. e. versus psalmi) laudum dicitur". Et respondet sacerdos *ܡܠܟܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ* "psalle et lauda creatorem tuum". Apud Nestorianos ante epistolam clamat diaconus : surgite ad orationem (dicite) antiphonam diei. *ܡܠܟܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ*

(3) Propsalmon idem est ac *ܡܠܟܐ* apud Syros, ac *ܡܠܟܐ* apud Nestorianos et *προκειμενον* in ritu Byzantino.

(4) I. e. Respondeamus succinendo extrema versuum, uti explanant C. A. I. c. "peractis vero per duos lectionibus, alius Davidis hymnos psallat, et populus extrema versus succinat".

(5) Antiphona canenda ante epistolam constat sex versibus desumptis ex psalmo 50 cum totidem responsoriis interpositis. Eiusmodi antiphonarum exempla exhibet vetustissimus cod. syr. Londinensis addit. 17207, ubi singulae antiphonae constant ex brevi cantilena rithmica (*ܡܠܟܐ*) et ex versiculo ex psalmis (*ܡܠܟܐ*) in cuius fine succinitur postrema pars cantilena. Sic se habet v. g. ad dominicam in albis antiphona ante lectiones V. T. :

dum misericordiam tuam, cum strophis quae congruunt.

Et illico orat (1) unus presbyterorum, et sedent.

Hinc illico legitur apostolus.

Dein illico (canitur) alleluia (2).

Et archidiaconus ait : προψαλλε (praecine).

Et post alleluia statim ait archidiaconus : Συμφωνῶς πάντες υποφάλλωμεν
(unisona voce omnes succinamus).

Et illico legitur Evangelium.

Et (recitantur) litaniae (3).

Et orat episcopus.

Archidiaconus dein gestat codicem Evangelii, qui super altare positus erat.
Et graecus diaconus clamat (4) : ο σσι Κατακουεσθε προεστε (ο qui estis

هسدا. لا هؤا انا صف حب . حبا انا احسد ا
هسدا. حسد لاهم صمم . محس لاهم . محمص . محمص فتلا
محسا. حبا انا احسد ا

(1) Oratio ante lectionem epistolae Paulinae.

(2) Antiphona arte lectionem Evangelicam dicitur a Syris i. e. ἀλληλουριον, et ter repetitur alleluia initio antiphonae ex psalmis desumptae.

Apud Maronitas ante antiphonam evangelii proclamat cantor
 "cantus alleluia Davidis dicitur," et respondet sacerdos
 "Deus acceptam habeat tuam collaudationem,"

Etiam in ritu Byzantino lector dicit ante evangelium "ἀλλήλουνια Ψαλμός τῷ Δαυιδ".

Apud Coptos autem ante Evangelicam lectionem proclamat diaconus "ex psalmis Davidis, et cantores plures canunt versus cum alleluia.

(3) I. e. litanjæ quibus diaconus invitat conventum ad orandum pro pace ecclesiae et mundi, pro cunctis et praesertim pro offerentibus.

(4) In documento, quod illustramus, dimittendorum tantummodo catechumenorum mentio fit. Liturgia Byzantina similiter solos catechumenos dimittit, Maronitica audientes. In liturgia autem Nestoriana praeter catechumenos aut audientes dimittuntur a diacono qui non sunt sumpturi eucharistiam hac proclamatione مع ولا نهد فيه

Et statim vigiles dicunt hymnos (1).

Et adfertur aqua ablutionis ad episcopum et ad omnes presbyteros (2).

Et introit episcopus et stat ante altare, et illico incipiunt psaltae canere alleluia coram mysteriis (3).

Et cum perveniunt ad portam altaris aperiuntur vela.

Et statim ac mysteria disponuntur super altare, adolet episcopus thura, et dicunt professionem fidei (4).

Finis

---

(1) Cantica quae post dimissos catechumenos concinunt vigiles respondent hymno qui in liturgia syrorum dicitur "introitus,, ( ), in liturgia Nestoriana "cantus mysteriorum,, ( ), in liturgia Byzantina *Χερουβικον ύμνον*. In liturgia autem Alexandrina coptorum deest quidem hymnus introitus, sed recitat sacerdos "orationem veli,, quae est oratio ad introitum.

(2) Tum episcopus tum presbyteri qui ei adstant ad offerendum sacrificium manus lavant, quod et innuit auctor C. A. in lib. VIII c. 11, hac tamen differentia, quod ex nostro documento lotio manuum fit statim post hymnum introitus, in C. A. lotio subsequitur osculum pacis. Porro in hodierna liturgia Antiochena Syrorum nec non in Alexandrina lotio fit post introitum. Liturgia autem Nestoriana praescribit lotionem post dimissos catechumenos et ante introitum. Tandem iu liturgiae Byzantinae codicibus desideratur praecisa mentio lotionis manuum celebrantis ad introitum.

(3) iuxta C. A. 1. VIII c. 12 dona ad altare afferenda sunt post osculum pacis: hic autem dicitur quod post cantum hymnorum introitus, lotionemque manuum episcopus ante altare sistit et dona ad ipsum nulla alia solemnī pompa afferuntur praeterquam quod coram iis psaltae canant alleluia. Ex quo concludendum videtur, tempore quo nostrum documentum editum fuit, nondum fuisse introductum ritum qui dicitur "magnī ingressus,,.

(4) Postquam dona fuerint disposita super altare adoleveritque episcopus thura, "professionem fidei,, enunciat coetus. Ad fidei autem professionem emittendam minime adhibet vocabulum "credo,, vel "credimus,,. Videtur exinde formula Nicoena eo tempore nondum in liturgiam inducta. Porro animadvertendum est in liturgia Byzantina symbolum fidei post pacis osculum collocari.

II

RESOLUTIONES

LITURGICO — CANONICAE

Praenotanda

1. Indicatio codicis

Alterum documentum, quod hic in lucem vulgamus, extractum a nobis fuit ex secunda parte celebris codicis syriaci Sangermanensis bibliothecae Nationalis Parisiensis signati n. 62, inde a f. 229 usque ad f. 237 v., constitutque in XLV responsis seu resolutionibus de re canonica et liturgica.

Praedicta autem resolutionum collectio praesefert hunc titulum : "Capita seu quaesita ab orientalibus exarata et missa ad sanctos patres qui iis responsa dederunt," : et in fine apponitur sequens subscriptio : "Absoluti sunt canones numero quadraginta quinque qui constituti fuerunt a patribus orthodoxis,".

2. De auctoribus resolutionum

Quamvis autem neque in titulo neque in subscriptione indicetur quinam fuerint illi orientales qui quaesita proposuerunt, quinamque patres auctores resolutionum, facillime tamen utrumque aliunde explanatur.

Gregorius equidem Barhebraeus suo nomocanoni, cui titulus "directorium," (*L. 1001*), plures ex praedictis resolutionibus canonicis totidem verbis vel adhibita contractione inserens, eas tribuit tamquam auctori Severo monophysitarum celebri patriarchae Antiocheno, uti in notis ad versionem textus significabimus. Iamvero easdem resolutiones praedicto Severo, uti auctori, minime tribuendas esse vel ex eo patet quod resolutiones 6 et 27 commemorent Severum cum apposito epitheto "sancti," quo denuntiatur eundem iam fuisse vitam functum. Praeterea ibidem exhibentur testimonia ex scriptis quae dicuntur ab ipso Severo relictas, nōminatim vero ex opere contra "anachristas,".

Imo resolutioni 27 inest nota chronologica ex qua merito inferitur, brevi

tempore post interitum eiusdem Severi et antequam a monophysitis eus loco sufficeretur Sergius Tellensis, editas fuisse resolutiones illas. Siquidem ibidem, ubi agitur res cuiusdam viri nomine Zabad, qui, praeter haeresim, sibi contra ius arrogaverat episcopalem dignitatem, postquam notatum fuit Severum declarasse irritam seu invalidam illius consecrationem, atque praecepisse ut ordinati ab eodem Zabad denuo ordinarentur, speciatim subditur "viginti plus minusve praeteriisse annos a quo talia fuerunt audacter patrata a Zabad, . Iamvero Severus, qui an. 512 usurpaverat (1) sedem Antiochenam, exinde, imperante Iustino, anno 518 expulsus fugiit in Alexandriam (2); et, post adventum in urbem Constantinopolim, fuit an. 536 damnatus (3) a Romano Pontifice Agapeto, rediitque in Aegyptum, ibidemque interiit (4) an. 538. Proinde ex superius dictis deducitur decretum Severi adversus Zabad nonnisi an. 518 emanasse, et consequenter, additis viginti annis plus minusve, dicendum est resolutiones canonicas, de quibus occupamur, statim post eiusdem Severi interitum editas fuisse nempe ipso anno 538 vel anno subsequenti, antequam nempe Sergius Tellensis in eiusdem locum a monophysitis sufficeretur (5).

In codice syriaco bibliothecae nostrae, ex quo "Acta Pilati, vulgavimus (Cf. studia syr. fasc. II), prostat canonica epistola hisce resolutionibus canonicis parallela, quae non tantum confirmat ea quae exposuimus de aetate ad quam referendae sunt eiusmodi resolutiones, sed et designat quinam fuerint

---

(1) Tunc temporis legitimus patriarcha Antiochenus erat Flavianus, qui tamen parum constans in fide erat. Huic an. 518 successit legitime Paulus qui sponte Antiochia discessit. (Cf. Evag. l. IV, 4) et ab an. 521 usque ad 527 Euphrasius, et post eum ab an. 527 usque ad 545 s. Ephraem Amidensis sedit.

(2) Cf. Evagrium hist. eccl. l. III, 37; l. IV, 4; et Theophanem in chronog. ad an. 518.

(3) Damnatus fuit cum Theodosio, Anthimo aliisque ab Agapeto Romano Pontifice in conc. habito Constantinopoli.

(4) Cf. Barhebraeum in Chron. Eccl. edit. Lamy pag. 212.

(5) Cf. Barhebraeum in Chron. Eccl. edit. Lamy pag. 214

orientales illi qui proposuerunt quæsitâ, quinamque auctores resolu-
tionum. Sic enim illius epistolae titulus enunciatur pag. 323 : **إِنَّا بِأَمْرِ**
مَنْ مَسَّ أَعْيُنَهُمْ لِقَائِهِمْ مِنْ مَقَرِّهِمْ فِي إِسْلَامٍ حَتَّى يَصِلُوا إِلَى قَرْيَةِ
بَحْرِيَّةَ مِنْ دُونِهَا وَحَدَّثَهُمْ أَنَّهَا هِيَ الْمَقَرُّ الَّذِي كَانَتْ تَحْتَ
فَيْلُوكَانَ . وَمِنْهُمَا مَقَرٌّ لِلْمُسْلِمِينَ وَالْآخَرُونَ لَهُمْ . وَأَمَّا الْغُلَامُ الَّذِي
كَانَ فِي بَحْرِيَّةَ فَهُوَ الَّذِي كَانَ فِي الْحَيَاةِ الْأُولَى . وَإِنَّهُ لَا يَكُونُ
"Epistola quam misit Ioannes episcopus Aegyptius ex Cypro insula ad aman-
tes Dei abbates in oriente, qui praeclari quidem monachi de clericis reversis
ex Chalcedonensi synodo interrogarunt Mar Theodosium papam Alexandriae,
Mar Anthimum patriarcham (Constantinopoleos .) et Mar Constantinum me-
tropolitam (Laodiceae), et a memoratis mandatus fuit episcopus Ioannes
Aegyptius hac de re in Cyprum, qui ad illos monachos istam epistolam dedit.,
إِنَّا بِأَمْرِ مَنْ مَسَّ أَعْيُنَهُمْ لِقَائِهِمْ مِنْ مَقَرِّهِمْ فِي إِسْلَامٍ حَتَّى يَصِلُوا إِلَى قَرْيَةِ
بَحْرِيَّةَ مِنْ دُونِهَا وَحَدَّثَهُمْ أَنَّهَا هِيَ الْمَقَرُّ الَّذِي كَانَتْ تَحْتَ
فَيْلُوكَانَ . وَمِنْهُمَا مَقَرٌّ لِلْمُسْلِمِينَ وَالْآخَرُونَ لَهُمْ . وَأَمَّا الْغُلَامُ الَّذِي
كَانَ فِي بَحْرِيَّةَ فَهُوَ الَّذِي كَانَ فِي الْحَيَاةِ الْأُولَى . وَإِنَّهُ لَا يَكُونُ
"Amantibus Deum . . . pres-
byteris et abbatibus Cosmae, Eusebio, Thomae, Zenobio, Marae cum ceteris
abbatibus per orientem Ioannes episcopus. Pater communis Mar Constantinus
qui vice fungitur Severi doctoris œcumenici qui in loco sanctorum est, con-
currentibus aliis patribus qui hodie in urbe regia commorantur, condidit ca-
nones uti sequitur etc.,. Eidem epistolae subnectitur appendix sequens :
إِنَّا بِأَمْرِ مَنْ مَسَّ أَعْيُنَهُمْ لِقَائِهِمْ مِنْ مَقَرِّهِمْ فِي إِسْلَامٍ حَتَّى يَصِلُوا إِلَى قَرْيَةِ
بَحْرِيَّةَ مِنْ دُونِهَا وَحَدَّثَهُمْ أَنَّهَا هِيَ الْمَقَرُّ الَّذِي كَانَتْ تَحْتَ
فَيْلُوكَانَ . وَمِنْهُمَا مَقَرٌّ لِلْمُسْلِمِينَ وَالْآخَرُونَ لَهُمْ . وَأَمَّا الْغُلَامُ الَّذِي
كَانَ فِي بَحْرِيَّةَ فَهُوَ الَّذِي كَانَ فِي الْحَيَاةِ الْأُولَى . وَإِنَّهُ لَا يَكُونُ
"Fuit quoque eadem ista epistola transmissa abbatibus,
qui in Gubrin (1), quorum nomina sunt : Sotiricus, Isaac, Eusebius, Maras,
Ioannes, Cyriacus, Georgius et alii qui cum ipsis erant.,

(1) Gubrin est nomen castri Cyrrhensium

Ex depromptis itaque locis ex memorata epistola facile colligitur :

1° Post interitum Severi, antequam promoveretur a monophysitis ad patriarchatum Antiochenum Sergius Tellensis (1), functum fuisse, pro eadem secta, vice patriarchae, Constantinum episcopum Laodiceae (2), qui Constanti-nopoli, ceu hospes Theodoraе imperatricis, commorabatur.

2° Monophysitas abbates monasteriorum per Syriam et Mesopotamiam, supervenientibus casibus dubiis in re canonica vel liturgia, quaesita praedicto Constantino proposuisse et ab eodem resolvenda ideo praesertim expetivisse quoniam postquam a Iustino imperatore a sedibus episcopi monophysitae ex-pulsi fuerant (3), exigui admodum reperiiebantur per illas provincias illius sectae episcopi (4).

3° Eundem Constantinum Laodicensem una cum Theodosio et Anthimo pseudopatriarchis Alexandriae et Constantinopolis, qui cum eo in eodem hospi-tio imperatricis Theodoraе excipiebantur (5), propositis quaesitis responsa dedisse ad abbates per episcopum Ioannem cognomento Aegyptium in Cyprum hunc ob finem missum

Exhinc intelligitur illos qui in ista collectione quoque resolutionum, de qua agimus, dicuntur "orientales," abbates esse monophysitas monasteriorum per Syriam et Mesopotamiam subditam imperio Romano; auctores vero reso-lutionum, qui appellantur "patres sancti," esse Constantinum monophysitam episcopum Laodiceae, nec non pseudopatriarchas Theodosium et Anthimum. Minime tamen perspicuum fit hasce quoque resolutiones fuisse per Ioannem Aegyptium ad abbates transmissas.

---

(1) Cf. Barheb. Chr. Eccl. p. 214

(2) Cf. Barheb. Chr. Eccl. p. 196, 216

(3) Ibid. p. 196

(4) Ibid. p. 216

(5) Ibid. p. 204

Quamobrem cum eiusmodi resolutionum sylloge sit foetus auctorum monophysitarum, hinc est quod ibidem titulo "sancti," commemorentur decorati Severus atque alii ex illius sectae coriphaeis, et summa iniuria impetuntur concilium Chalcedonense eiusdemque sequaces i. e. orthodoxi. Cum porro nefandos istorum hominum haeticorum ausus nos plane improbemus atque damnemus, nihilomims nulla alia causa nos induxit ad illam syllogen in lucem edendam cum latina versione brevibusque adnotationibus, nisi quia pleraque quae ibidem traduntur de re sive canonica sive liturgica sint antiquiora ætate qua ab Ecclesia Catholica monophysitae sese seiunxerunt. Accedit quod ibidem contineantur plurimae scitu dignae notitiae ex quibus historia ecclesiastica, liturgia aliaque sacrae disciplinae mirifice illustrantur.

**Capita sex quæstia ab orientalibus exarata et missa
ad patres sanctos, qui his responsa
dederunt hæc resolutionibus**

I Qui fuerunt baptizati ab his, qui minime facti erant sacerdotes, baptizandi sunt non secus ac si nondum fuerint baptizati (1).

II Pueri qui a captivitate eripiuntur, ignoranturque eorum parentes, neque adveniunt propinqui, qui pertineant testimonium de illis, utrum nec ne fuerint baptizati, neque quis alius praesto est, qui testetur eosdem iam lavacro baptismi dignos fuisse factos, baptizentur hoc modo, ut baptizans scilicet dicat "ego baptizo N., si nondum est baptizatus, in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti (2)". Nam illi de quibus haud constat alterutrum, sintne scilicet an

(1) Inerta exstat ista resolutio in nomocanone Barhebraei c. II sect. 2. (Vid. apud Mai script. vet. t. X pag. 13). Porro vetustioribus in monumentis occurrunt hic inde locutiones quae locum dederunt sentiendi nullum esse baptismum a laicis collatum (vid. capitula apost. XXI edit. Pitra jur. eccles. graec. t. I pag. 99, s. Basilii ad Amphilochem ibid. pag. 578), nihilominus Ecclesia docet validum omnino esse baptismum quod a laicis debitis conditionibus confertur. Imo cum inferius scilicet sub n. XXVII auctores earundem resolutionum declarent minime esse denuo baptizandos illos qui fuerant baptizati a sacerdotibus a Zabad invalide ordinatis, eo ipso docent baptismum a laicis collatum esse validum.

(2) Inerta exstat in nomocanone Barheb. I. c. Porro notandum est istam resolutionem fulsere desumptam ex Timothei Alexandrini responso canonico n. XXXVIII (Pitra jur. eccles. gr. t. I p. 638). Quamobrem forma : "ego baptizo etc.", quae traditur in ista resolutione, propria est ecclesiae Alexandrinae, cum qua convenit forma Romanae ecclesiae. Similis resolutio legitur in epistola Severi Antiocheni ad Theodorum episcopum Olbi in Isauria " . . . . . .

IV Qui a presbytero fuerunt baptizati, quin s. chrismate ungerentur, perficiantur chrismatis signaculo cum fit oratio illa: quae adimpletur super consignandos (2).

"In baptismo illorum de quibus dubium habetur . . . sic dicat sacerdos : baptizatur N., si non est baptizatus, in nomine Patris et Filii et Spiritus S. , (V. Brooks the selects lettres of Severus t. 2). Ex quo Severi loco apparet pristinam baptismi formam ecclesiae Antiochenae concordare cum ea quam adhibent hodie Syri .

(2) Exstat apud Barhebr. in nomoc. l. c. Cf. Canonem 48 syn. Laodic.

(3) S. Ephraem in hymn. de virginitate testatur altare ungendum s. oleo (Vid. edit. nostram p. 12). Fieri autem debet unctio per episcopum ut inferius dicetur in resolut. VIII. Idem eruitur ex eorundem auctorum adhuc inedita epistola canonica ad abbates Ciliciae missa, ubi statuitur «*وَأَنْ يَكُونَ الْغُلَامُ يُنْقَلَبُ إِلَى رُتْبَةِ كَاهِنٍ*»

copus signaculo crucis absque chrismate cum interea dicit : “sanctificatum et perfectum est hoc altare in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti„. Sic dicat dumtaxat quin indigeat alia oratione .

VI Perspicuum est canonem cohibere daemónicos a participatione sanctorum mysteriorum : nihilominus quum sanctos Timotheum (1) archiepiscopum Alexandriae et Severum patriarcham comperimus hac in re indulgentia fuisse usos, dicimus quod daemóniacus, qui adimpleverit omnia adimplenda, ieiuniisque navaverit operam, fueritque assiduus in oratione, atque coegerit corpus suum illud humilians ac affligens poenitentia, vigiliis aliisque Deo acceptis operibus, si a daemone is exagitur noto quodam tempore, extra quod a vexatione daemónis reperitur incolumis sanusque in mente, relinquatur placito et conscientiae ipsius, ut particeps fiat sacrorum mysteriorum, si cupiat . Quod autem statuimus quoad ieiunium, orationem et alia cum iis coniuncta, id statuimus ex necessitate, edicente Domino nostro : hoc genus non exit nisi ieiunio et oratione, (Math. XVII, 20) . Sin autem, post eiusmodi opera, minime ille daemóniacus sanatur, perspicuum est id contingere ad ipsius probationem, aut ob aliam causam soli notam Deo, qui nescit expedire ut is sic plectatur . Quare qui talis est, propterea quod perfecit quae erant ab ipso perficienda, habeatur quoque dignus illa indulgentia, quae visa est patribus .

VII De illo qui manus impositionem iam suscepit, deinde autem a daemone fuit possessus, aut de illo qui nondum factus sacerdos a spiritu fuit adverso vexatus, si post haec a daemonis exagitatione liberi ambo evadunt, sic statuimus : intervallum longum temporis transigatur cum praedictis, et si interiectum per intervallum haud vexantur, qui sacerdos quidem est, munere ministerii fungatur, et qui nondum est ordinatus, si necessitas adsit, dignusque

ܢܥܡܝܐ "Ne audeat presbyter ungere vel consecrare altare," (vid. cod. syr.
bibl. paris. n. 62 f. 214).

(1) Vid. *Timoth. Alexand. responsum III* (*Pitra lur. eccl. gr. t. 1 p. 630*) - Porro auctores monophysitae pro suo more haereticum Severum titulo "sancti," ornant.

is ordinatione censeatur ratione morum suorum, ordinari potest (1) non solum in diaconum et presbyterum, sed et in episcopum.

VIII Minime facultas danda est presbytero ungendi altare : nihilominus permittitur ipsi ut iam unctum et in loco quodam erectum altare transferat et erigat in alium locum, ubi necessitas expostulat, dummodo id fiat de licentia episcopi (2).

IX Mos per orientem existens, ut abbatissae sint diaconissae, atque mysteria (i. e. eucharistiam) distribuant monialibus sibi subditis, conserventur ubi diaconissa habetur, dummodo in loco illo, in quo mysteria distribuuntur, presbyter aut diaconus minime adsint (3). Si enim pudicus presbyter diaconusve adfuerit, ne, hisce praesentibus, illae i. e. abbatissae diaconissae distribuant mysteria.

X Altaria quae comperiuntur in ecclesiis vel monasteriis regionum a barbaris devastatarum, neque noscitur sintne uncta an non, si lignea eadem sint, reperiaturque praefata materia i. e. lignum in illa regione, adferantur in diaconicon, ibidemque in honore teneantur, ut super illa exuant (sacerdotes) vestes sacras, atque super ea reponantur patenae, calices atque s. ministerii alia vasa. Nullatenus autem oblatio (missae) super illa offeratur. Sin vero sunt ex marmore, quod in illa regione desideratur, ungantur, cum episcopus qui illa ungit sic dicat : “ungimus altare hoc, si unctum non est (in nomine Patris etc.,) (4).

XI Ordinatio diaconissae fiat iuxta usum loci. Innotuit vero nobis episcopum in oriente etiam orarium iniicere super illius humerum non aliter ac in ordinatione diaconi (5).

---

(1) Cf. canones apostolorum n. LXXIX (Pitra iur. eccl. gr. t. 1 p. 32)

(2) Inseritur a Barhebr. in nomoc. c. I sec. 6 (Mai script. vet. t. X pag. 8)

(3) Apud Barheb. in nomoc. c. VIII sec. 7. (Mai. scrip. vet. t. X p. 51). Cf. etiam resolutiones canonic. Jacob. Edess. n. 24 (edit. Lamy. p. 126)

(4) Vid. Barh. in nomoc. c. I sect. 6 (Mai scr. vet. t. X p. 8)

(5) Item Barh. in nomoc. c. VII sect. 7 (Mai t. X p. 15).

XII Ecclesia vel martyrium sic consecrantur : procedit episcopus pridie et altare erigit illudque consecrat; die autem sequenti egressus episcopus, si martyrium est, orat, reponitque martyrum vel apostolorum ossa in suis urnis recitans orationem repositionis ossium ungitque urnas opobalsamo vel oleo fragrante i. e. haud consecrato (ungentur enim urnae suavis odoris causa); similiter desuper ungantur et cancelli aditus sanctuarii, itemque ungatur crux defixa in pariete, si exstat, ut deosculanti illam exhalet bonum odorem. Deinde absolvat episcopus totum officium, lectiones Scripturarum atque oblationem (1). Si tamen difficulter talia poterunt perfici, ungatur altare ab episcopo, mittaturque in locum ubi erigendum est, concessa ab eodem episcopo facultate presbyteris, ut ceteras adimpleant caerimonias.

XIII Illi qui, vi coacti, ab haereticis manus impositionem susceperunt, ita tamen ut eodem tempore anathematizarint ordinationes conferentes eosdemque hoc modo cohibuerint ne ipsis manus imponerent, zelus quidem, quem perhibuerunt, ad propulsandum donum ordinationis, laude dignus censetur : nihilominus oportebat ut alia prorsus ratione conatus adhiberent ad vitandum eiusmodi facinus. Quamobrem opus est ut iis idem prorsus tempus sit definitum ac illis, qui ordinantur ab haereticis, ad poenitentiam agendam. Ratione tamen zeli quem manifestarunt, aliquid ex rigore canonis iis remitti potest, prouti videbitur episcopo. Recte porro nonnulli asserunt illos minime ordines recepisse, ex eo quod haud credebant se suscipere ordines, atque idcirco oportere ut, cum ab orthodoxis recipiuntur, denuo ordinentur ut sanetur prior ordinatio. Illi vero qui voluntarie ordines ab haereticis receperunt rei facti fuerunt communionis cum haereticis.

XIV Illud vero quod stylita stans super columnam efficiatur sacerdos quin episcopus, qui inferius manet, ascendat ad stylitam, neque iste ex columna ad illum descendat, patres ne audiendo voluerunt id audire, utpote aliquid absonum et extra canonem qualemcumque, renueruntque fidem hisce dictis

---

(1) Barh. in nomoc. c. 1 sect. 7 (ibid. p. 10) Cf. librum pontificalem .

praebere, aut reputare id de facto contigisse.

XV Monachus suscepturus manus impositionem, fiat primo diaconus, et, quantum fieri poterit, munere diaconatus antea fungatur et deinceps fiat presbyter (1). Si autem id nequeat facile fieri, urgeatque necessitas, statim ac fit diaconus efficiatur et presbyter.

XVI Si tabella altaris chrismate uncta et consecrata posita fuerit super mensam altaris minime consecratam, et sacrificium missae sic super illam tabellam fuerit oblatum, nequaquam ex hoc mensa evadit consecrata, sed necesse est ut eadem consecratur (2).

XVII Nequaquam consecrare licet tabellam pictam (3).

XVIII Imminente mortis periculo, baptizat presbyter, etiamsi minime sit ieiunus (4).

XIX Similiter et aegrotus accedens ad baptismum, etiamsi comederit ob necessitatem, recipiat eucharistiam immediate post baptismum (5).

XX Perspicuum est adhibendas esse orationes praescriptas pro ritu baptismi, ritu collocationis reliquiarum sanctorum et ritu consecrationis altarium.

XXI Quorum filii fuerunt baptizati ab haereticis, ipsi tamen communionem habent cum orthodoxis, si pactum pepigerint, per Evangelium iurantes, se non amplius adituros haereticos aut cum eis communionem habituros ad dandam suis filiis eucharistiam, date illis et eorum filiis eucharistiam. Si autem renuant ad nos suos filios adducere, ne tribuatis illis eucharistiam (6).

XXII Baptismum Iuliani phantasiastae sequacium reputandum est validum, uti baptismum sequacium Chalcedonensis synodi : isti enim ut illi sim-

---

(1) Cf. can. 13 syn. Sardicensis

(2) Barh. in nomoc. c. 1 sect. 6 (Mai. op. cit. p. 8)

(3) Ibid.

(4) Barh. in nomoc. c. II sect. 2 (Mai p. 13)

(5) Ibid.

(6) Ibid. c. II sect. 1

pliciter haeretici sunt (1).

XXIII Habentes cum haeticis communionem, si filios suos apud vos baptizandos voluerint, illos admonete et ab iisdem exigite ut vobiscum communionem habeant in ecclesia orthodoxa. Si autem nequit id fieri qualibet de causa, baptizate eorundem filios dummodo vobis pactum pepigerint coram Deo iurantes se minime ad haeticos eos adducturos esse, sed eosdem qui a vobis fuerunt baptizati apud vos mansuros etiam pro communione eucharistica (2).

XXIV Quod ad illos spectat, qui asserunt se fuisse factos sacerdotes, quin tamen demonstrare valeant quisnam episcopus ipsos sacerdotes fecerit, sed quum interrogantur quomodo fuerunt facti sacerdotes, respondent illum, qui ipsos ordinavit codicem Evangelii ipsis super capita imposuisse, sciendum est tales homines nullatenus censendos ab episcopo ordinatos. Nullus enim datur episcopus, qui ignoret ad clericos ordinandos nequaquam super eorundem capita Evangelii codicem imponendum esse. Qui itaque tales sunt, desinant omnino se dicere sacerdotes. Sin vero, ut sese a difficultatibus expediant, reponunt se tantum factos fuisse clericos, exigatur ab iis ut ostendant quisnam ipsos fecit. Cum autem resipiant, et ipsos poeniteat perpetratae culpaefateanturque se minime factos fuisse clericos, si deinde agnoscantur digni qui clerici fiant, efficiantur non aliter ac si nondum ordinati fuerint, inquiraturque de ipsis bonum testimonium, probeturque quod eorundem opera talia sint qualia in ceteris, qui clerici fiunt, requiruntur.

XXV De puerulo cuius parens turbam scindens illum tollens immergit in aquam baptismi, antequam oleo catechumenorum fuerit idem unctus et quin receperit signaculum chrismatis, patribus visum est ut pater quidem plectatur poena ecclesiastica quam episcopus decernet ipsi convenire tum ut is peccati veniam obtineat, tum ne alii ipsius audaciae exemplum sequantur.

---

(1) Ibid. Porro Monophysitae auctores istarum resolutionum s. concilii oecumenici Chalcedonensis sequaces maxima iniuria appellant haeticos.

(2) Barh. nomoc. c. II sect. 1

Puerulus vero baptizetur a sacerdote fideli (i. e. orthodoxo), propterea quod Dominus noster apostolis et per illos iis, qui sacerdotii manus impositionem receperunt, dixit : "Cui remiseritis peccata remittentur ei," nec non : "Euntes docete et baptizate omnes gentes in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti,". Sacerdotes ergo hac ex vritute et hac ex facultate baptizant et complent omnes traditos baptismi ritus, qui decurrunt in catholica ecclesia (1).

XXVI Qui praebent eucharistiam pueris sanis qui iam comederint (i. e. qui non sunt ieiuni), iubeantur, ne ita rursus agant. Quod si, post admonitionem, id repetant, subeant poenam ecclesiasticam, quam episcopus decernet. Oportet enim ut maxima praeparatione et puritate accedat fidelis ad sacra mysteria, excepto casu periculi aut aegritudinis, quae cogant eum ut aliter ad illa suscipienda accedat.

XXVII Qui baptizantur aut sacerdotii manus impositionem suscipiunt ab episcopis sectae Iulianistarum eodem modo recipiendi sunt ac illi qui poenitentia ducti ex haeresi synodi Chalcedonensis convertuntur (2). Tempus autem determinandum canonis (poenitentialis), singulis qui manus impositionem susceperunt imponendi, in potestate sit episcopi, cuius erit agere prouti in ecclesiae aedificationem id vertere iudicabit. Nos autem haud latet sanctum Severum Patriarcham decrevisse ut qui a Zabad (3) facti fuerunt (clerici) denuo

---

(1) Argumentum eiusmodi sophisma est, uti patet. Vid. supra notam ad resolutionem I

(2) Auctores monophysitae ubique haereticum Severum sanctum vocare, et synodo Chalcedonensi notam haereseos inurere audent.

(3) Colligitur ex iis quae hic traduntur 1º quemdam nomine Zabad, qui tempore Severi in Syria vivebat, molitum fuisse per nefas sibi arrogare dignitatem episcopalem, ita tamen ut idem Severus declaraverit irritam ipsius consecrationem, et sacerdotes aliosque clericos ab eo factos denuo ordinandos decreverit; 2º eundem Zabad insuper docuisse haeresim, quin tamen exinde cognoscatur, in quo eiusdem error consistenterit. Iamvero in vetustiore formula quae in nonnullis codicibus legitur omologiae seu professionis fidei emittendae ab ordinandis diaconis et presbyteris, post enumeratos

Samosateni haeresi convertuntur, canon XIX patrum CCCXVIII vult ut iterum baptizentur (1). Qui vero ad ecclesiam fidelem redeunt ex errore Novatii et Pothini, canon CX praecipit, ut signaculo chrismatis perficiantur : quem, quidem canonem et repetivit synodus congregata Laodiceae Phrygiae (2). Nam turpis haeresis Pauli Samosatani et illa Pothini eandem gignunt insaniam, neque ab invicem nisi in paucis discrepant. Quae cum ita sint, nos post exemplum patrum incedentes, minime plusquam oportet inquirendum arbitramur, neque ad prisca ascendimus tempora statutorum Cypriani et eorum quae patres congregati in Africa putarunt condenda„.

Si quis autem reponit asserens eundem patriarcham scripsisse, nequaquam nos valida recognoscere baptismata earum haeresum, quarum manus impositionem tamquam validam minime habemus, iste sciat manus impositionem a Zabad collatam ipsum (i. e. Severum) irritam declarasse, uti supra diximus, non solum ob haeresim, sed et propter alias causas. E contra haud facile ipsi fuit universim decernere irritamque declarare manus impositionem collatam a phantasiastis sequacibus Iuliani, qui eiusmodi haereseos exstitit auctor. Sed prouti diximus et iuxta scripta quae idem sanctus patriarcha nobis reliquit minime immoderata investigatio a nobis facienda est in iis quae ille constituit neque arbitramur nos sapientiores esse ipso, qui etiamsi haud ignoraret quod plurimi a Zabad susceperint impositionem manus, et sic longo tempore manserint, et quod insuper iidem baptizarint, nihilominus irritam quidem manus impositionem declaravit, ast minime praescripsit iterum esse baptizandos qui ab illis Zabad ordinatis fuerunt baptizati.

XXVIII Presbyteri et diaconi, qui sese vicissim anathematizant non iam haereseos causa sed absque iudicio et insipienter ex motivis prorsus humanis atque ex passionis motu, scire debent nemini fas esse anathema proferre nisi

---

(1) C. Conc. Nic. can. XIX (Pitra iur. eccl. gr. t. 1 pag. 435)

(2) Vid. c. 7. Conc. Const. et can. 7 Syn. Laod. Cf. etiam s. Basil. ad Amphilocho. c. 47 (Pitra op. cit. pag. 496, 511, 594)

in solos haereticos. Episcopus vero anathemate plectit non solum haereticos sed et qui labuntur in peccata quae canones anathemate damnant. Qui itaque fines excedentes per nefas anathematizarint, cum veniam expetunt, si ex simplici quidem motivo anathema tulerint concedatur iis venia, addita comminatione quod debito canoni subiicientur si rursus in eiusmodi excessum prolabentur. Sacerdos autem qui ex cupiditate vel turpi lucro vel ob vindictam sibi sumendam anathema protulerit, illico poena plectatur. Et qui, postquam anathema protulit, in sua persistit audacia, illico sub decreto excommunicationis constituatur. Cum autem variae sint causae quibus aliqui incitantur ad anathema proferendum, tum tempus excommunicationis, tum genus poenae sint in potestate episcopi.

XXIX Cum superius diximus sacerdoti fas haud esse nisi solos haereticos anathematizare, hinc est quod peccat sacerdos qui, extra praefatam causam, profert anathema, praecipue autem in suum collegam presbyterum vel in diaconum. Peccat maxime quoque diaconus qui anathema profert adversus presbyterum vel collegam suum diaconum, atque eo maius ipsius est peccatum, quod temere super eum, qui excelsior est ipso, sese extulerit, aut super eum qui sibi aequalis est in gradu.

Monachus (simplex) et saecularis homo, si anathema dicunt in sacerdotem aut in suos sodales, peccant et ipsi, uti patet; sciunt enim quod, cum nullam habeant potestatem anathema ferendi, nonnisi passione abrepti anathemata in illos proferant ad inurendam iniuriam contumeliamque ipsis. Necesse est ergo ut et isti redarguantur et reprehendantur ab episcopo.

XXX Non licet presbyterum interdicere nisi presbytero qui sit chorepiscopus, periodeuta aut visitator : nam hi soli potestatem habent interdicendi et solos quidem illos qui sibi subditi sunt. Extra praedictos autem non possunt interdicere nisi illum qui se subiecturum ipsorum interdicto significaverit. Ad id porro melius declarandum, dicimus quod, si contestantes inter se accedant ad chorepiscopum, aut periodeutam seu visitatorem, vel presbyterum, quibus minime ii subiacent, videatque chorepiscopus aut periodeuta etc. sententiam

non posse ferri, nisi interponatur interdictum, necesse est ut prius iuterroget eum, qui sub sua iurisdictione non est, an sese sit submissurus interdicto, et si respondet affirmative, potest eundem interdicere, et nemo illum poterit absolvere, nisi qui sit constitutus maiori in gradu, ita tamen ut fiat prius inquisitio causae, et tunc culpae reparatio. Is autem qui aliquem interdicto coercuit, poterit ab interdicto eundem relaxare.

XXXI Nefas est ut presbyter aut diaconus aut quilibet alius in gradu (ordinum) constitutus quempiam interdicat, sumendae sibi vindictae causa. Qui itaque interdictum fert ad vindictam sibi sumendam, aut alium ob pravam finem sic deinde rogatur ut ab interdicto illo constrictum absolvat, neque annuit deferatur ipsius agendi ratio ad episcopum, qui, examine instituto, si videt eundem contra fas poenam inflixisse aut iniuste eundem obstare et renuere ne ab illa absolvat, erit in potestate episcopi ut is ipse absolvat ab interdicto ab illo presbytero inflictio, imo, si ita ipsi videbitur poterit eundem presbyterum sub censura constituere.

XXXII Sacerdotes sive qui iurant, sive qui iurant iuramentumque violant, scire debent se transgredi preceptum Domini nostri Jesu Christi, qui iussit dicens : "ego dico vobis nolite ullatenus iurare,, . Qui itaque iurat (1), iuramentoque stat, peccat, et qui iurat et violat iuramentum, duorum peccatorum reus fit. Praeciendi itaque isti sunt, ut omnino a suis oribus abiiciant usum iurandi. Et cum prima vice confitentur se iuramentum violasse, admoneantur ut suppliciter a Deo expetant veniam, ipsisque comminatio fiat quod, si postea deprehendantur iuramentum violasse, convenientem sint canonem subituri. Et, cum postquam transgressi fuerint iuramentum respiscant, illis infligat episcopus excommunicationem iuxta delictum quod deprehendetur apud eos.

XXXIII Qui forte semet iuramento devixerit a perpetranda actione, quam putat sibi noxiam, minime fas est ut a tali vinculo ille solvatur ab episcopo.

---

(1) Cf. s. Basil. ad Amphil. c. 29 (Pitra op. cit. pag. 590). Cf. s. Rabbulae canones (Overbeck p. 217)

XXXIV Sacerdotes orthodoxi qui ab haereticis apprehenduntur et adiguntur, ut iurent quominus ingrediantur illorum oppidum vel alium locum, cui ipsorum ingressus aliquid emolumenti allaturus sit debent perpeti oppressio- nem contumeliam aliaque eiusmodi ad persistendum in non iurando propter Domini praeceptum. Quamvis autem iidem peccant in iurando, nihilominus eorum peccatum, utpote vi coactum, tenue reputatur. Praeterea si ex eorum ingressu in illum locum consequitur, incolis aliquod emolumentum, conceda- tur iisdem venia (dominici) praecepti violati ratione utilitatis spiritualis quam obtinuerunt consecutae animae quae illis adhaeserunt. Onus autem peccati transgressionis praecepti transferetur in haereticos, qui per nefas illos iurare compulerunt. Si porro haeretici ab iisdem exposcent libellum, illorum qui libelli causa adducentur post ipsos, quatenus iis ex animi impetu et affectu humano iuraverint, culpa equidem imputanda est illis ipsis qui iurarunt.

XXXV Cum nonnulli ex haeresi Iuliani (Halicarnassi) Alexandriam in- gressi dissimulantes se esse haereticos, ibidem ab orthodoxis episcopis manus suscepserint impositionem, si deinceps ad veram isti fidem redeant, tamquam qui Dei donum furto subreperint iidem reprehendantur, sufficiatque ipsis imponere canonem proprium eorum qui ex eadem haeresi convertuntur. Sin vero, instituta inquisitione, confiteantur se inde a tempore quo ordinati fuerunt sentisse cum orthodoxis ac haeresim Iuliani reprobasse, atque propterea manum impositionem ab orthodoxis episcopis suscepisse, necesse est ut de canonis rigore aliquid illis remittatur.

XXXVI Minime decet ut presbyteri et diaconi una cum haereticis come- dant (1). Quod si reperiuntur cum illis comedentes reprehendantur, ita tamen eorum negotium geratur quod in aedificationem ecclesiae cedat, et quoad fieri potest, eodem quo ii inveniuntur loco tractetur negotium illud.

XXXVII Sacerdos qui cum Iudaeo comedit (2) a ministerio atque a sacro

---

(1) Cf. Joannis Tellensis resolutiones canonicas (Lamy p. 80) Cf. Jacobi Edess. resolutiones (ibid. p. 152)

(2) Cf. Canonem 70 Apostolorum (Pitra p. 30)

suspendatur, donec spondeat se non amplius id facturum. Similiter, si est frater vel laicus, a communione cohibeatur. Sacerdos insuper canonem subeat, quem episcopus decernet.

XXXVIII Si quis presbyter vel diaconus semet vel alios fideles excommunicant vel interdicunt, et deinceps excommunicantes ipsi et interdicentes adhaerent haereticis, oportet ut causa eius qui fit excommunicatus ad episcopum deferatur, et ubi viderit interdictum rite fuisse inflictum eandem sententiam confirmet, proinde ac si ipse illam protulerit, non autem quasi eadem ab illo qui haereticos secutus est lata fuerit. Qui enim haeresi adhaesit excommunicationem ipse incurrit, nec proinde potens est ligare aut solvere. Si e contra visum fuerit episcopo interdictum fuisse immerito inflictum, tenetur illud statim et sine cunctatione dissolvere.

XXXIX Si quis semet excommunicat vel interdicat, nequit is per se absolvere semetipsum sed eius causa deferatur ad episcopum qui inprimis illum criminabitur et reprehendet de properatione linguae in proferenda excommunicatione, et, si ita videbit, potest eidem veluti in poenam iniungere ut excommunicationem seu interdictum praetergrediatur. Quod si se interdicens voluit semet cohibere ab opere improbo aut a peccato, non est absolvendus a vinculo interdicti, cum interdictum tamquam froenum compescit eum a peccato.

XL Si quibusdam in locis viget consuetudo ut chorepiscopus ordinet vel non ordinet lectores (1), in potestate est episcopi ut id chorepiscopo permittat.

XLI Qui homicidium commisit (2), si deliberate id patravit, consistat in ordine poenitentium; et nonnisi ad finem vitae dignus fiat perfectiori gratia. Qui vero indeliberate homicidium commisit, quinque annos in poenitentia prius transigat, et exhinc fit mysteriorum particeps. Sacerdos vero qui homicidium deliberate perpetravit, necesse est ut absistat omnino a sacerdotali munere adimpleatque poenitentiam laicis praescriptam. Sed si indeliberate, sicuti

---

(1) Cf. Canonem 10 syn. Antioch. (Pitra p. 459)

(2) Cf. Canonem 22 conc. Ancyran (Pitra 447 et seq.)

laicus cohibeatur a sacris per annos quinque, et deinde ad instar laicorum communionem suscipiat eo diu quod episcopus videdbit. In posterum autem si dignus videbitur episcopo qui ministerio fungatur, fungatur.

XLII Mulier illa, quae sese ad ethnicos conferens, una cum iis sacrificium immolavit, nobis videtur subiicienda canon^Yi XI synodi CCCXIII patrum qui sic statuit (1) : "qui praevaricati sunt praeter necessitatem aut ablationem suarum subsatntiarum, aut praeter periculum, vel aliam pressuram, quae sub tyrannide Licinii contigit, synodo visum est, quamvis non sint illi pietate digni, tamen cum ipsis benevolentiam adhibendam. Omnes igitur qui penitus moventur poenitentia, per tres annos infra audientes maneant si baptizati sunt, et per septem annos cum poenitentibus, et duos per annos communicent populo tempore oblationis, quin tamen accedant, . Sciendum itaque est post evangelii lectionem et litaniam consuetudinem esse per ecclesias civitatum ut fiat oratio pro audientibus et tunc dimittuntur, et exhinc incipiunt ritum mysteriorum (i. e. liturgiam). In urbe vero regia haec obtinet consuetudo, quam credimus esse quoque aliarum urbium in occidente, videlicet, ut tum in officio matutino tum in vespertino versus finem fiat oratio pro audientibus et dimittuntur, dein ut fiat oratio pro poenitentibus et dimittuntur. Eadem porro illa oratio fit in ministerio mysteriorum et dimittuntur post evangelii lectionem (2). Quamobrem necesse est ut misera illa memorata mulier assidua sit officio ecclesiae vespertino et matutino, lectioni ss. Scripturarum, atque temporibus indicatis pro illa oratio fit, et statim dimittitur; prius per duos annos, dein per alios septem annos, quos transigere debet in ordine poenitentium et fixis temporibus dimittatur, postquam facta fuerit pro ea oratio poenitentium. Deinceps debet assidue

---

(1) Pitra p. 431. Iuvat notare hunc canonem 11 syn. Nicoeni accuratius exhiberi in versione nostra syriaca quam in textu graeco canonum Nicoenorum.

(2) Cf. Can. 19 conc. Laod. (Pitra 497). Porro habent studiosi rerum liturgicarum descriptos hic ritus adimplendos super audientes atque poenitentes, indicata differentia usus ecclesiarum quoad hoc.

interesse aliis duobus annis integro officio matutino et vespertino et lectioni Scripturarum et ministerio mysteriorum. Et post adimpletum hoc modo totum hoc tempus digna evadit sacrorum mysteriorum participatione, sicut reliqui alii fideles. Oportet autem ut diu noctuque ad Deum exclamet ut sibi suum praedictum peccatum dimittatur. Quod si ipsi quidam morbus supervenit, quo moritura sit, antequam expletum fuerit tempus quod definivimus, confortetur tamquam commeatu sumptione vivificantium mysteriorum, ut cum ex hoc saeculo iis munita egrediatur, digna fiat miseratione in saeculo futuro. Quod si ex eo morbo qui lethalis putabatur, vitam hujus mundi resumit, absolvat iuxta exposita reliquum temporis quod ex dictis decem annis remanet.

Porro hoc sciendum est quamvis a Synodo tempus fuit definitum, nihilominus in potestate esse episcopi poenitenti, quem viderit efficientem fructus verae poenitentiae, illud contrahere; et si e contra in poenitente aliquid negligentiae deprehenderit a synodo definitum tempus poterit ampliare seu protrahere. Quoniam vero accepimus mulierem praedictam tempore sui lapsus praegnantem evasisse, ille partus naturae sive filius erit sive filia, iuxta consuetudinem loci dignus habeatur s. baptismo non secus ac ceteri parvuli.

Ex supradictis autem orationibus recitandis pro audientibus et pro poenitentibus ut dimittantur, illa quae super audientes fieri debet, quum dimittuntur, post evangelii lectionem et ante ministerium sanctorum mysteriorum, sic se habet :

Oratio super audientes :

Deus, qui propter excelsam tuam bonitatem, miserationes tuas copiose elargiris, dirige Domine audientes hos famulos tuos ad iustitiam tuam; atque concede illis animarum salutem, peccatorum remissionem, et indumentum iustitiae et incorruptibilitatis per Dominum nostrum Jesum Christum, cum quo tibi sit laus.

Oratio vero quae fit super poenitentes secundum ritum in ecclesia traditum est haec :

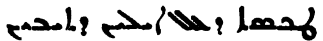
Oratio super pœnitentes :

Deus qui his famulis tuis sensum et intelligentiam elargiris, ut tibi complaceant, et cognoscant sua delicta, et pœnitentiam agant, atque coram te procumbant. Deus qui solus es bonus et sine peccato, tu benigne et misericorditer acceptam habe eorum pœnitentiam et confessionem, atque condonator esto famulis tuis. Concede illis gratiam, intelligentiam, et virtutem penitus effugiendi peccatum atque imperium rebellionis diaboli, ut operentur omnem iustitiam et inter divum cœtum tuorum sanctorum enumerentur, atque digni fiant bonorum incorruptibilium et sempiternorum per Jesum Christum verum principem sacerdotum et principem et pastorem et animarum nostrarum antistitem, cum quo tibi decet laus . . (1)

XLIII Quod attinet ad fratres quorum sacerdotes sunt haeretici Iulianistae, a quibus ipsi sese seiunxerunt neque iis communicant, quoniam, cum accedentes ad rectam fidem, petierint ut permitteretur sibi cum illis psalmodiam concinere, simulque cum eis comedere in mensa communi, oportet ut cum iis indulgentia adhibeatur, itemque ut misericorditer agatur, tum ut sacerdotes ipsorum, opitulante Deo, erubescences forte revertantur ad rectam fidem, tum ne ipsimet fratres haud sustinentes tantam scrupulositatem rursus in haeres eos foveam relabantur. Oportet autem ut testes fide digni, qui in eodem ac ipsi oppido versantur, declarent eos minime cum sacerdotibus illis eucharisticam communionem sumere.

XLIV Quod ad sorores illas spectat quae compelluntur ut ingrediantur haereticorum ecclesiam, ut ibi canant (2) hymnos madrasche (مَدْرَاشَة), quin

---

(1) In codice Syr. Vaticano LVII cui titulus exhibentur cum nonnullis variantibus, binae orationes super audientes et super poenitentes.

(2) In vita s. Ephraemi legitur ipsum docuisse filias foederis hymnos dictos madrasche, quos in ecclesiis recitabant ante officium, nec non in martyriis atque in funeribus

**Absoluti sunt canones ab orthodoxis patribus
constituti numero quadraginta quinque.**

(Lamy s. Ephraemi hym. t. II p. 68). Idem saepe innuit s. Doctor in suis carminibus v. g. in hymno ad normam qui canitur dominicis post Pentecosten . (ܕܠܗ) ܕܥܝܪܐܢܐ . . . . Pastor maior (i. e. episcopus) nectat in die festo sua commentaria (i. e. homiliam) sicuti flores, presbyteri exhibeant sua praeclara gesta, diaconi suas lectiones, pueruli suos psalmos, et pudicae (i. e. filiae foederis) suos hymnos (madrasche). Cf. canonem s. Rabbulae, ubi praescribit ut pueruli discant psalmos et filiae foederis hymnos (Overbeck p. 217)

(1) De haeresi Lampetii cf. Theodoret. hist. eccl. l. IV.

III

ORDINATIONIBUS

Praenotanda

1. Indicatio codicis

In eodem codice, unde 1^m documentum fuit desumptum continetur a pag. 334 ad p. 342 documentum III quod hic editur cui praefixus exstat titulus sequens: "Ritus et canones ordinationum s. Ecclesiae,, . Ibi videlicet singulorum ordinationum nec non dignitatum sacrarum tum delineantur ritus tum indicantur munia atque officia.

Porro quod ab auctore syro scriptum istud prodierit, atque proinde quod idem exhibeat consuetudines vigentes per ecclesias subditas patriarchatui Antiocheno dubitare haud sinunt loca ubi nomina graeca "catholici,, "metropolitae,, "chorepiscopi,, et "periodeutae,, syriace explicantur. Speciatim ita interpretatur denominationem episcopi : "nomen episcopi idem sonat lingua aramaica ac populi curator,, .

2 Definitur aetas scripti

Quod autem attinet ad aetatem cui tribuendum sit scriptum de quo agitur, videtur saltem illud haud esse fine saeculi quinti posterius innuere indicia quae eidem insunt, quorum praecipua hic attingimus :

1° Inter clericos non semel memorat exorcistas, quos ait esse assumendos ex fratribus (i. e. monachis) filiis foederis, collocat illos post hypodiaconos et lectores, praescribit ab episcopo, et in pagis ex episcopi auctoritate a chorepiscopo instituendos esse per benedictionem absque manus impositione, iisdemque tribuit munus imponendi manus super energumenos et aegrotos, nulla mentione facta catechumenorum exorcizandorum. Ibidem insuper haud obscure indicatur tunc temporis extitisse frequentes exorcistas in ecclesiis non solum

Ex quibus liceat ulterius inferre minime olim exorcistatum constituisse s. ordinis proprie dictum gradum, ita ut ex eo clericus ad superiorem promoveretur, sed potius exorcistatum pristino tempore simpliciter constituisse in potestate spirituali quam episcopus non iam per manus impositionem sed vi suae auctoritatis, benedictione concomitante conferebat uni ex clericis maioribus vel minoribus vel ex monachis assumpto hunc in finem ut manus is impo- neret super energumenos ad depellendos daemones, vel super aegrotos ad sani- tatem dandam. Hinc in opere "de mystico ministerio," c. 26 dicitur quod exorcista non ordinatur (per manus impositionem), et quod ipse accipit donum sanitarum (4). (Pitra, Iur. Eccles. Gr. T. I p. 60).

[illegible]

(2) Vid. edit. Lamy p. 59

١٢٠٠ م... ١٢٠٠ م... ١٢٠٠ م... ١٢٠٠ م... (3)

(4) Cf. etiam syn. Antioch. can. 10; syn. Laodic. can. 24, 26; syn. Carthag. IV can. 7

sae ab episcopo instituantur per orationem coniunctam impositioni manus, eademque dicuntur praecipue destinatae tum ministerio ungendi mulieres catechumenas ipsasque adpropinquandi ad manum presbyteri qui easdem baptizaturus est, tum tempore s. oblationis praescribitur ut diaconissae custodiant ostium illius partis ecclesiae, quam occupant mulieres, nec non ut cohibeant catechumenas ab inspiciendis mysteriis cum perficiuntur. Iam vero consentanea hisce leguntur in opere Didascalia apostolorum c. 16, nec non in cit. op. de mystico ministerio c. 20 etc.

In posterioribus autem Syrorum monumentis ex. gr. in canonibus (1) s. Rabbulae episcopi Edessae († 435) nec non in resolutionibus canonicis Joannis Tellensis qui florebat initio saeculi sexti (2), quum iam disciplina catechumenatus desuescere coeperat, diaconissae perhibentur tantummodo intra sanctimonialium monasteria inclusae.

3º Antiquitatem documenti demonstrant, quae ibi dicuntur de hypodiacono, videlicet eundem ordinari absque manus impositione, eique, praeter munus accendendi lucernas, proprium esse ecclesiae ostia aperire, atque ad illa, tempore oblationis adstare ad catechumenos a sancta oblatione cohibendos. Iamvero canones 21, 22 et 43 synodi Laodicensis idipsum repetunt.

E contra autem in nostro documento contrectatio vasum sacrorum ac infusio aquae ad manus episcopi et presbyterorum ante oblationem reservantur ex pristina disciplina diacono, dum in C. A. VIII c. 11 et in libello "de mystico ministerio," utrumque officium assignatur hypodiacono, utique ex seriore usu.

4º Praeterea documentum nostrum praeterit sub silentio nomen patriarchae, et super metropolitam collocat episcopum quem dicit catholicum i. e. universalem (3). Haud liquet autem utrum isto nomine designetur Antiochenus

---

(1) Overbeck, op. selecta etc. p. 219

(2) Lamy, resolutiones etc. p. 86 et seqq.

(3) Vid. infra in versione textus c. II, 8, 20

patriarcha, an orientis primas, qui speciatim catholicum appellabatur, ex eo quod praeesset metropolitibus illarum provinciarum quae erant subditae regno Persarum.

5º Tandem, ceteris omissis, in eodem documento nostro praescribitur arcani disciplinam stricte esse custodiendam (1).

Iure itaque meritoque ex dictis concludendum est praesens documentum de ordinationibus referendum esse ad quartum vel initium quinti saeculi.

---

(1) Vid. infra versione textus c. II, 14

I

Ritus et canones de ordinationibus
quae in s. ecclesia fiunt

1 Qui ad suscipiendum complementum principatus sacerdotii accedit, provolutus duobus genibus coram altari procidit, dum super eius caput imponuntur divina verba sancti Evangelii una cum manu pontificis (consecrantis). Ita igitur eiusmodi ritu ille perficitur per pontificem (consecratorem) qui eum perficit per invocationes sanctas quae fiunt super ipsum.

2 Qui autem in sacerdotem ordinatur et ipse provolutus duobus genibus coram altari procidit, quum imponitur super eius caput manus dextera pontificis. Hoc itaque ritu ille sacratur a pontifice, qui eundem perficit per invocationes conferentes sacerdotium.

3 Diaconus vero flectit unum i. e. dexterum genu coram altari, quum super eiusdem caput imponitur manus dextera pontificis qui illum perficit. Ab eodem itaque ille perficitur per invocationem, idest per orationes, quibus diaconi efficiuntur.

4 Singulos autem ex praedictis, post invocationem et ordinationem sanctam, signat ordinans pontifex signo crucis. Item de singulis eorum fiat promulgatio sancta, et enuntietur pax perficiens, et tunc omnes et singuli sacerdotes qui reperiuntur in ordinatione et imprimis ipse pontifex ordinans dent pacem illi qui ordinatur in unum ex ordinibus sacerdotii (1).

---

(1) Cf. pseudo Dionys. Areopagit. de Hierarchia eccles. V, 2, ubi describitur summarius ritus singularum ordinationum iisdem ac nostri libelli verbis.

[illegible]

sanctificet, et populum regat. Non habet autem potestatem faciendi diaconum, aut hypodiaconum, aut lectorem aut exorcistam : non enim ei illa potestas fuit collata per orationem presbyteratus quem suscepit. Quod porro non recepit, nequit aliis dare. Sacerdotium tantum ipsi fuit concessum.

3 Diaconus vero tenet locum levitae. Quamobrem sicuti haud licebat levitae offerre sacrificium, sed eidem officium tantummodo incumbebat ministrandi, videlicet iugulandi animal quod offerebatur, illud lavandi, disponendi, et nonnisi sacerdos sacrificium offerebat, ita diaconus potestatem non habet oblationem offerendi, neque consecrandi aquam (baptismalem), aut oleum, neque ullum faciendi opus sacerdotii, neque tamquam praeses orationem celebrandi in conventu, dum adest presbyter. Absente vero presbytero, canones statuunt ut diaconus tunc oret secreto in semetipso, et, absoluta oratione, ut dicat : amen, et post ipsum, universus coetus quoque repetat : amen. Hunc ordinem servet sive in ecclesia, sive in quolibet alio loco.

Nulla est diacono facultas interdicendi, ex eo quod minime sacerdotium habet, sed est levita, quemadmodum supra notavimus. Imo ipsum schema exterius quod is praesefert dum vacat ministerio suo, gerendi videlicet orarium impositum humero sinistro (1), significat eundem prorsus esse ministrum.

Ita igitur a Christo Domino nostro, qui est princeps et magister summorum pontificum et sacerdotum, reperimus traditos cunctos gradus ecclesiasticos, qui in eo inclusi erant, et ab ipso receperunt sacerdotium et ministerium apostoli ad quod fuerunt iidem electi ac destinati, nec non et beatus Stephanus

---

signis crucis. Adhibetur autem illud oleum ad ungendos baptizatos, Vid. cod. syr. Vatic. II f. 36

(1) Inter opera spuria quae sub nomine s. Joannis Chrys. circumferuntur homilia exstat in parabolam de filio prodigo, in qua de orario diaconi sic legitur "Ministri sacri officii, imitantes angelorum alas tenuibus suis lineis velis, quae sinistris humeris insident, in ecclesia discurrent clamantque : ne quis ex catechumenis, ne quis eorum, qui non edunt, etc. Edit. Migne s. Joan. Chrys. T. VIII col. 520

eiusque socii .

Si adest diaconus in pago cui non est presbyter, neque sit vicinus alius presbyter in eodem pago, neque quilibet alius, qui praemineat ceteris incolis eiusdem pagi, facultatem habet (ille diaconus) infligendi delinquenti poenam, quae digna sit delicto ipsius . Non tamen facultas est ipsi offerendi oblationem . Sed suscipiens panem, quem offert pagi populus, deferat ad proximum pagum, et cum eundem panem presbyter illius pagi consecraverit, sumat oblationem consecratam diaconus et afferat ad suum pagum, distribuatque populo dicens tantum : amen . Nefas, tamen est ut is, cum diaconus sit, (extollens vocem) dicat : pater noster qui es in coelis, vel : "Sanctum sanctis," (1) .

5 Hypodiaconus facultatem habet concinnandi lampadem, accendendi lucernas, aperiendi ostia ecclesiae, standi tempore officii ad portas, atque sua voce arcendi cohibendique audientes, ne accedant ad sanctum (sacrificium) neque commorantes maneant tempore oblationis (2) . Induitur autem tunicam, ut et habitu distinguatur a diacono (3) .

6 Lector hunc in finem fit, ut coram coetu legat libros sacros, excepto sancto Evangelio .

---

(1) Non solum in liturgia C. A. 1. VIII c. 13, sed et in cunctis orientalibus liturgiis celebrans ante communionem elevans s. oblationem exclamat "sancta sanctis," . In sola liturgia chaldaica praedicta exclamatio profertur in singulari, uti in liturgia ad quam alludit documentum nostrum . "Sanctum, ait celebrans, sanctis decet in perfectione,"

ܡܘܝܬܐ ܕܡܫܝܚܐ ܕܡܫܝܚܐ ܕܡܫܝܚܐ

(2) Cf. quae in praenotandis 3° diximus de hypodiaconi officiis . Animadvertendum est autem hic obiter canonem 21 syn. Laodiceae in quo dicitur "non oportet hypodiaconos . . . dominica vasa contingere," satis aperte innuere nonnullos hypodiaconos id sibi arrogare coepisse .

(3) Hypodiaconi solam tunicam induebant, eaque tamquam veste distinctiva a diaconis distinguebantur : proindeque nondum, tempore quo nostrum scriptum editum fuit, utebantur hypodiaconi orario Cf. can. 22 Laodic. .

7 Exorcistae ex fratribus filiis foederis (1) sumptio instituuntur, quin illis imponatur manus, per solam episcopi auctoritatem (2).

Si quis porro presbyter sit in pago aliquo, ubi deest exorcista, nequit presbyter ille absque episcopi consilio facere (3). Notae enim sunt formae singulorum ordinum conferendorum, et quemadmodum formae ab invicem distinguuntur et differunt, ita et oratio quae super singulos ordinandos fit coram altari.

8 Cum quis in episcopum consecratur, tollentes episcopi Evangelii sancti codicem, illum apertum imponant super ipsius caput, cum praeses eorundem episcoporum, a quibus is consecrandus est, i. e. metropolita, recitat notam illam orationem cum impositione dexteræ suae super eiusdem caput infra Evangelii codicem. Non est autem consecrandus episcopus nisi praesentes sint tres episcopi (4), imo neque tres praesentes possunt episcopum consecrare absque catholico vel metropolita, quemadmodum et Dominus noster dixit: ubi duo vel tres sunt congregati in nomine meo, sum in medio eorum (Math. XXIII, 20). Cum autem praeses episcoporum super illum multa precatur, episcopi etiam, qui cum eo sunt, a Deo quoque implorant, ut ex gratia Spiritus Sancti eidem concedatur, ut instituat presbyteros, diaconos, hypodiaconos, lectores, exorcistas et diaconissas, utque, ipso mediante, singulis ordinandorum tribuatur gratia Spiritus et ministerium ad quod quisque destinatur.

9 Cum diaconus promovetur ab episcopo ad presbyteratum introducatur ante altare cum indutus sit schema diaconatus, provolutusque super utrumque

---

(1) Qui in priscis monumentis Syrorum filii foederis dicuntur, sunt illi qui sese Deo voventes continentiam observabant, manebantque sive in privatis suis domibus, sive in aedibus ecclesiae vel in monasteriis. Cf. Canones s. Rabbulae apud Overbeck p. 213 et seqq.

(2) Cf. dicta in praenotandis 1° de exorcistis.

(3) I. e. facere seu instituere exorcistam.

(4) Cf. Can. 4 Nicoen.; C. A. I. VIII, 4; Can. 19 Antioch.

genu procidat. Recitat episcopus super eum orationem, dum dexteram manum super ipsius caput imponit, exorans Deum, ut ex Spiritu Sancto tribuatur ipsi, ut offerat oblationem, consecret oleum, et aquam baptismi, et mediator existat Deum inter et homines, et potestatem habeat ligandi et solvendi quemlibet quem voluerit propter opus atque causam quae ad hoc incitat, et id meretur. Siquidem eiusmodi potestatem recepit a Spiritu Sancto, per illum qui ipsum ordinavit.

10 Ordinandus in diaconum si ex hypodiaconis assumitur, postquam pallium ab eo ablatum fuerit, illum introducant, innuantque ipsi ut super unum genu dexterum provolutus procidat, atque episcopus, manum dexteram super eius caput imponens, orat super eum orationem, haud tamen illam propriam presbytero ordinando, poscitque a Deo, ut quoque illi concedatur, quod non habebat, i. e. ut accedat ad vasa sacra, seponat panem oblationis, infundat in calice (vinum) eucharisticum et misceat illud moderate, et disponat oblata super altare, provideat decori altaris, teneat flabellum, adimpleatque officia tempore oblationis, praedicet litanias, infundat aquam super manus episcoporum et presbyterorum ante consecrationem oblationis (1). Non habet tamen ille (i. e. diaconus) potestatem conferendi baptismum, si presbyter praesens est. Nihilominus, si necessitas aliqua imperat, ut id fiat, conferat diaconus baptismum. Misceat nempe aquam adhibeatque oleum unctionis consecratum ab episcopo aut presbytero (2) ad signandum (baptizandum) signo crucis Christi Dei. Non licet tamen ei Spiritum Sanctum invocare super aquas baptismales (3). Quibus ita peractis, baptizandum baptizet in aqua in nomine Trinitatis, et post haec praebeat ei eucharistiam consecratam a sacerdote. Ut

---

(1) Hic recensentur varia munera diaconorum. Cf. etiam quae dicta sunt supra in praenotandis 3° de infundenda aqua ad manus episcopi et presbyterorum.

(2) Exinde eruitur oleum unctionis tum ab episcopo extra baptismum tum etiam a presbytero intra baptismi ritum benedici posse. Vid. supra ad pag. 57

(3) Scilicet fas diacono non est ut fontem baptismalem benedicat.

autem superius diximus, nullam omnino habet diaconus potestatem consecrandi olei, neque potest interdicere quempiam.

11 Hypodiaconus porro sic fit : si ordinandus assumitur ex lectoribus aut ex fratribus filiis foederis (1), ingrediatur ad altare tunica indutus; oretque (episcopus) super eum orationem propriam a patribus nostris sanctis institutam, minime vero illam destinatam efficiendo episcopo, vel presbytero aut diacono. Non autem manum imponit capiti eius cum super illum orat praedictam orationem, qua absoluta, signat illum pollice manus dextera ter in fronte signo crucis Salvatoris nostri.

12 Lector deinde sic fit : is quoque indutus tunica introeat; oratque episcopus super eum orationem notam, qua absoluta, tradit ipsi librum unius ex s. prophetis (2), quo exprimit potestatem dari ipsi legendi Codices sanctos coram populo.

13 Exorcista autem, ut supra diximus, minime ei manus imponitur; neque ad instar hypodiaconi et lectoris ante altare eum introducunt. Sed episcopus iubendo iubet ipsum fieri exorcistam, cum benedicit illi ut manum imponat super energumenum et aegrotum (3).

14 Diaconissam introducunt in diaconicon, ut episcopus super illam oret. Cum itaque constituerit ipsam e facie altaris, eademque caput inclinaverit, episcopus, manum capiti ipsius imponens, orat super illam orationem notam, minime vero similem orationi propriae ordinationi diaconi. Diaconissa non debet ad altare accedere, sed tantummodo ungit in baptismo, in hoc enim praecipue consistit eiusdem opus. Cum scilicet mulieres vocantur ut signaculum vitae per baptismum suscipiant, ne lascivia contamine ecclesiam Dei, quin imo ut omnia ordinate et caste procedant, cumque haud deceat ut

---

(1) Vid. superius notam de filiis foederis.

(2) Exinde colligitur lectoris munus fuisse legendi in s. synaxi lectiones ex V. T. et nominatim ex prophetis.

(3) Cf. exposita supra de exorcistis in praenotandis 1°.

diaconi ungant mulieres, ne aspiciant earundem nuditatem, beati apostoli idcirco tradiderunt nobis, ut viros quidem accedentes ad suscipiendum signaculum novae vitae diaconi adducant ungantque oleo sanctitatis, neque quivis alius iis appropinquare potest, sive hypodiaconus, sive lector sive exorcista fuerit. Laicus autem vel laica etiam filius foederis ne inspicere quidem possunt illum, qui a diaconis ungitur, ne despectui mysteria sancta obiiciantur. Hanc etiam ob causam beati apostoli non iam per scripta, sed per oralem tantum traditionem transmiserunt nobis mysteria, ut nonnisi presbyteri et diaconi illa cognoscant, non autem quilibet. Diaconissae itaque ad hoc fuerunt institutae, ut ungerent mulieres suscepturas signaculum. Quum enim incongruum sit, ut sacerdos mulieres baptizans adspiciat nuditatem earundem, is tantummodo manum, obducto in medio velo, expandit, et diaconissa admovet sub manu sacerdotis mulierem baptizandam, et ipse suam imponens manum eius capiti, quin eam intueatur, baptizat illam trina vice in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti; non secus ac diaconi admovent baptizandum sacerdoti qui, manum ponens super caput eius, illum baptizat (1).

[illegible]

Praeterea diaconissae tempore ministerii oblationis stant ad ostium ecclesiae in illa parte quae occupatur a mulieribus, ne viri stent cum mulieribus ingrediaturque sic in ecclesiam Dei lascivia. Diaconissae insuper cohibent mulieres, quae nondum susceperunt signaculum ab intuendis mysteriis eum perficiuntur, atque ab audiendis verbis sacris. Tandem incumbit diaconissis munus hortandi filias foederis aequae ac laicas ut recte se gerant (1).

15 Qui probe cupit addiscere ea quae spectant ad ordinem et mysteria, sufficiunt illi epistolae, quas ad Timotheum et Titum suos discipulos scripsit beatus Paulus, : in iis enim docet quot annorum oportet ut sint promovendi ad illos gradus et quomodo se debeant gerere tum si viri tum si mulieres fuerint.

16 Chorepiscopus idem sonat ac episcopus pagorum (2). Non autem manus ipsi imponitur, neque super eum fit oratio. Est ille presbyter, cui solummodo impertitur episcopi benedictio coniuncta cum auctoritate, data eidem facultate ut visitet (pagos) quoad placuerit praedicto episcopo, cui est, cum voluerit, eundem remove. Locus eius in sedendo erit sicuti erat tempore sui presbyteratus, et postquam remotus fuerit fungatur ministerio uti tempore presbyteratus, et in eodem loco ubi prius erat.

Si autem dignus habetur qui fiat episcopus, suscipiat manus impositionem in episcopum et non secus ac quivis alius presbyter consecratur iuxta canonem et ritum episcopatus.

Porro ante aliquod tempus episcopus facultatem concedebat chorepiscopo ut per pagos institueret hypodiaconos, lectores et exorcistas, quoniam nequam his conferebatur manus impositio sed cum postea congregata est in

---

vitae mensam tangere. Cumque mulieres adultae baptizandae sint, iubente sacerdote, diaconissa eas ungit; visitat et mulieres aegrotas eisdemque inservit.

(1) Vid. quae supra de diaconissis exposuimus in praenotandis 2º

(2) Cf. Syn. Antioch. can. 10 et syn. Laodic. can. 12

Laodicea synodus quingentorum sexaginta et septem episcoporum decrevit ne amplius chorepiscopus ista faciat (1).

17 Presbyter in praesentia episcopi et archidiaconi, nequeunt interdicere quempiam : si autem coram ipsis cuiusdam causa diiudicatur, dignusque ille interdicti censeatur, certiores faciant episcopum et archidiaconum, qui illum interdicet.

18 Presbyteri pagorum facultatem habent interdicendi subditos suos si deliquerint. Sin vero interdictus confugit ad episcopum, ad eum appellans ab interdicto sibi inique inflicto, non debet episcopus (immediate) sua potestate uti, sed arcesso prius presbytero illo, in rem iure inquirat, et, si deprehenderit illum hominem, quisvis ille sit, iniuste fuisse interdictum, iniungat illi presbytero ut interdictum a censura solvat, moneatque eundem presbyterum quod nequaquam licitum sit ipsi ut absque maturo iudicio quempiam interdicat.

19 Quae diximus de chorepiscopo applicanda sunt et periodeutis (2). Periodeutae autem una cum presbyteris, diaconis et lectoribus sunt omnes sub potestate chorepiscopi, cui est illos erudire, admonere atque etiam plectere si deliquerint singulis inflicta pro sua culpa opportuna poena.

20 Catholicus (3) idem sonat ac universalis, metropolita pater civitatis, episcopus curator populi, chorepiscopus curator pagorum, periodeuta circulans.

21 Ante quamlibet manus impositionem episcopus qui manum imponit dicat uti sequitur : "Gratia Domini nostri Iesu Christi, quae quavis tempore supplet id quod deficit, per beneplacitum Dei et virtutem Spiritus Sancti etiam modo elegit N ex loco N ad ecclesiam quae hic est. Deprecemur omnes

---

(1) Inter quinquaginta novem canones synodi Laodicensis nullus est qui interdicat chorepiscopis, ne per pagos ordinent hypodiatonos, lectores et exorcistas.

(2) Cf. syn. Laodic. can. 57

(3) Recole quae de "Catholico," diximus in praenotandis 4º

(itaque) pro eo, ut super eum gratia Dei veniat (1).

Si ordinandus in ipsa ecclesia ordinatur pro qua fit sive episcopus, sive

---

(1) praestat modo quae sparsa in isto libello occurrunt de maioribus sacris ordinationibus hic simul colligere et veluti ob oculos ponere.

a) Qui itaque in episcopum vel in presbyterum ordinatur ab auctore nostro iubetur coram altari utroque genu procumbere ad manus inpositionem suscipiendam; qui vero in diaconum ordinatur unum tantum genu i. e. dexterum coram altari flectit. Item et diversarum orientalium ecclesiarum pontificalia praescribunt.

b) Singularum sacrarum ordinationem ritus sequentes innuuntur: 1. proclamatio seu publica notificatio electi ad suscipiendum ordinem sacrum; 2. eius proprie dicta ordinatio per orationem cum manus impositione; 3. promulgatio factae ordinationis cum signatione signo crucis; 4. tandem salutatio eiusdem ordinati osculo pacis.

De singulis notanda sunt pauca :

Proclamatio seu publica notificatio electionis fit per solemnem illam vetustam formulam cunctis ecclesiis orientalibus communem, quae sic se habet : "Gratia Domini nostri Jesu Christi, quae supplet id quod deficit, per beneplacitum Dei Patris et virtutem Spiritus S. elegit N. etc. ",* et statim fit adhortatio ad invitandos adstantes ad crandum ut super electum adveniat Dei gratia. Porro in ritibus Byzantino, Maronita et Chaldaeo eiusmodi proclamatio fit ab episcopo, in ritibus vero Alexandrino et Antiocheno enunciatur ab archidiacono. Perspicuum est autem tum ex ipsius formulae contextu tum ex eo quod in ritu Alexandrino et Antiocheno eadem proferatur ab archidiacono minime illam constituere formam ordinationis, sed tantum esse publicam declarationem nutu divinae gratiae factam fuisse electionem viri promovendi ad ordinem sacrum.

Ordinatio autem proprie dicta fit per orationem illam dictam "invocationem S. Spiritus, quam recitat episcopus dum imponit manum super caput illius qui ordinatur. Dicitur illa oratio invocationis oratio consecratoria vel ordinatoria, et in ea praecipua ordinis qui confertur officia indicantur. Porro in ritu Alexandrino et Antiocheno Syrorum eiusmodi oratio invocationis una exhibetur : item et in Testamento Domini, nec non in mystico ministerio : e contra in ritu Byzantino nec non in Chaldaico binae

---

* Huic respondet in ritu latino "auxiliante domino Deo salvatore nostro J. Chr. elegimus in ordine diaconi vel presbyteri illum subdiaconum sive diaconum etc. (Muratori Liturgia Rom. vet. T I pag. 511)

Post collationem per manus impositionem et orationem ordinatoriam ordinis sacri, fit solemnis promulgatio ordinationis perfectae et tunc temporis ab episcopo imprimitur in fronte ordinati signum crucis cum invocatione s. Trinitatis.

Hac occasione notandum quoque volumus neque in libris pontificalibus neque in aliis orientalium rituum monumentis vestigium ullum occurrere unctionis cum s. chrismate adhibendae in ordinatione presbyteri. Et quod ad Syrorum ritum attinet, in homilia proferenda post consecrationem chrismatis, quae in codicibus tribuitur Antonio Tagritensi Rhetori, qui IX saeculo florebat, disertè dicitur **ܩܘܡܐ ܕܥܠܝܢܐ ܕܥܬܝܚܐ ܕܥܠܝܢܐ** et **ܩܘܡܐ ܕܥܠܝܢܐ ܕܥܬܝܚܐ ܕܥܠܝܢܐ**. **ܩܘܡܐ ܕܥܠܝܢܐ ܕܥܬܝܚܐ ܕܥܠܝܢܐ**. **ܩܘܡܐ ܕܥܠܝܢܐ ܕܥܬܝܚܐ ܕܥܠܝܢܐ**. „sacerdotes et diaconos quos ordinant pontifices hodie, non iam, ut Moyses ungebat Aaronem et eius filios, ungunt unctione chrismatis, sed ipsis imponunt manus, quae impositio manus est unctio spiritualis per quam iidem gratiam Spiritus S. suscipiunt„. Imo ipse s. Ephraem idem docet in hymno ad tonum **ܩܘܡܐ ܕܥܠܝܢܐ ܕܥܬܝܚܐ ܕܥܠܝܢܐ**, qui canitur in officio sacerdotum defunctorum. Ait enim **ܩܘܡܐ ܕܥܠܝܢܐ ܕܥܬܝܚܐ ܕܥܠܝܢܐ**. **ܩܘܡܐ ܕܥܠܝܢܐ ܕܥܬܝܚܐ ܕܥܠܝܢܐ**. **ܩܘܡܐ ܕܥܠܝܢܐ ܕܥܬܝܚܐ ܕܥܠܝܢܐ**. „O gloriosum sacerdotium ostende mihi gazas divitiarum tuarum, ut impleam thesaurum meae

pagi, dicat "quem ad ecclesiam loci N pro qua modo constituitur episcopus, vel presbyter, aut diaconus,, . Debet et enunciare nomen viri qui ordinatur (1)

.....

---

mentis ex tuis novis opibus . O sublime sacerdotium quod se demittens concessum fuit terrestribus ! O speculum cuius radii per hominum generationes diffusi sunt ! Prisco populo datum est cornu et oleum ; nobis vero est concessum sacerdotium Christi,, .

(1) Mutilus est codex, proindeque cetera desiderantur.

IV

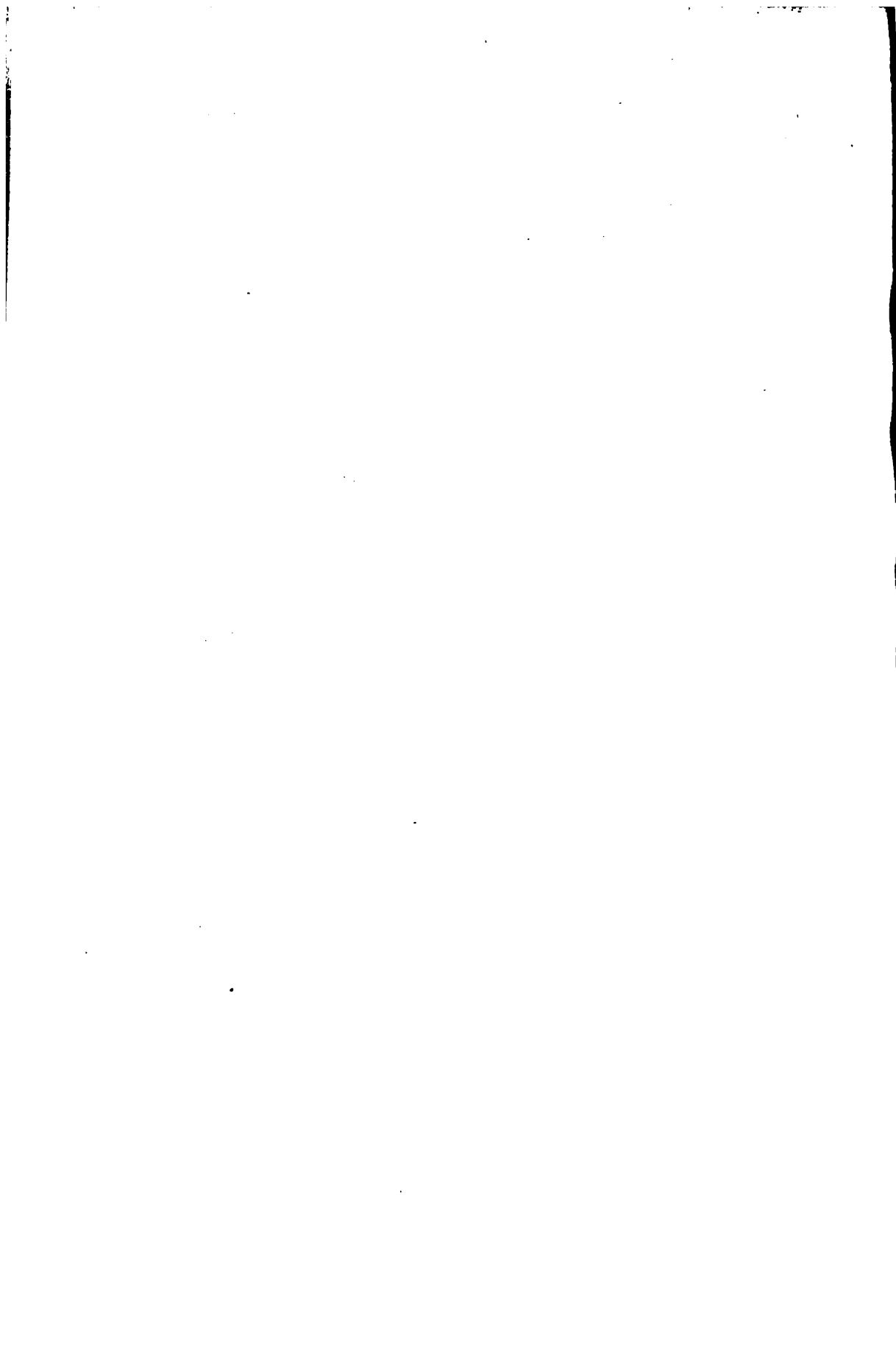
EPISTOLA

ANTHIMI PSEUDO — PATRIARCHAE

AD

IACOBUM EPISCOPUM EDESSAE

Praenotanda

Sub numero IV prodit epistola Anthimi pseudo - patriarchae Constantinopoleos ad Iacobum Edessae monophysitarum episcopum, quam in lucem vulgamus ad fidem codicis syriaci olim Scharfensis, hodie Vaticani Borgiani signati n. CXLVIII fol. 187 v. — 188, cum indicatione quoque variantium lectionum ex codice syriaco bibliothecae nationalis Parisiensis n. 62 fol. 254 v.

Memoratus Anthimus est ille, quem, cum, orthodoxo ac pio Epiphanio Constantinopolitano patriarcha defuncto, sedem illam usurpaverit, Agapetus Romanus pontifex an. 536 anathemate percussit, praedictae ecclesiae praeficiens Mennam.

Iacobus vero, qui titulo Edessae episcopi (1) per nefas insignitur, est celeberrimus ille cognominatus Baradaeus, qui monophysitarum sectam per orientem fere labentem erexit, diffusit atque fulcivit. Oriundus ex Tella urbe Mesopotamiae, monasterium Phsiltæ (2) ingressus est, iamque presbyter anno 528 venit Constantinoplim Theodoraе imperatricis gratiam sollicitandi causa, ibique commoratus est usque ad annum 543, quo Theodosius Alexandrinus alique monophysitae antistites, cum considerarint per orientem suae sectae episcopos clerumque ad paucos reductos, in quodam castro iuxta Byzantium, favente praedicta Theodora imperatrice, ipsum sacrarunt episcopum nominetenus quidem Edessae, reapse autem cum iurisdictione in universas monophysitarum ecclesias per Syriam, Asiam minorem etc. Quare, ad monophysitarum factionem longe lateque propagandam, peragravit ipse provincias orientis consecrans per-

---

(1) Tunc tempore orthodoxus episcopus Edessae erat Amazonius.

(2) Praeter monasterium Stratelis situm prope Tellam, quod teste Joanne Asiae vocabatur Phsiltæ, alterum monasterium nomine Phsiltæ in ditione Antiochiae exstabat, uti legitur in subscriptione cod. syr. Londin. addit. 14539 fol. 498

multos episcopos, innumerosque presbyteros diaconosque usque ad centum millia uti fertur (1). Hinc est quod monophysitae tum per Syriam tum per Aegyptum ab haeretico isto Iacobo nuncupati fuerint Iacobitae.

Porro in edenda eiusmodi epistola illud nobis proponimus, ut palam innotescat ipsum Anthimum acerrimum monophysitarum fautorem non immerito graviter reprehendisse Iacobum illum, quem Syri et Aegyptii suae sectae reparatorem appellant, non tantum quod praeter necessitatem ordinationes innumeras fecerit, sed quod ipsa sacrae scripturae praescripta ecclesiasticosque canones violaverit in promovendis ad maiores gradus bigamos aliosque indignos.

---

(1) Cf. Klein. Iacobus Baradaeus, de Sticher der syrische monophysitische Kerk

Sancti (1) Anthimi episcopi Constantinopoleos exemplar
epistolae ad Iacobum episcopum Edessae

Amatori Dei dilecto filio spirituali
Iacobo episcopo Anthimus

Ex plurimorum fratrum testimonio compertum nobis est evangelicis ad-
mussim institutis rationem tuae vitae conformari. Quare et nos, qui ex apostoli
dicto scimus tamquam ad nos pertinere rectam filiorum nostrorum vivendi
rationem, tum gratulamur tibi de iis quae agis, tum volumus ut munere tibi
credito ita fungaris ut nemini sive exterorum sive nostrorum praetextus ullus
exhibeatur vituperationis, quin imo ut a te omnia accurate et recte peragantur.
Qui enim fieri potest ut quis vel paulisper immutet dictum Iacobi Apostoli de
fide et operibus (c. II, 17 etc.)? Nisi enim immaculatae vitae gerendae ratio
sit, uti exoptamus, quid prodest quod quis impendat operam ad fidem stabilien-
dam, evertat autem vim sacrorum canonum in quibus consistit ordo eccles-
iasticus et fulcimen eius?

Neque arbitrandum est, negotium ad effectum adduci et perfici per in-
numeram multitudinem inconsulto coacervatam. Tale enim consilium saeculare
est propriumque carnalibus hominibus. Nos vero debemus prae oculis habere
dictum illud sapiens et admonitorium "ne concupiscatis multitudinem filiorum
sine utilitate,, , cui adnectitur immediate "unus enim melior est quam mille,, .
Siquidem perspicuum est filium probum et timentem Dominum esse praestan-
torem iis, qui non sunt tales.

Neque fallat vos cogitatio illa quod augendae sint sacerdotum ordinationes

---

(1) Anthimum haereticum pseudo - patriarcham amanuensis monophysita per nefas
titulo sancti exornat.

forsan propter inopiam illorum qui manus impositiones conferant, ut scilicet consulatur extensioni temporis, quasi non aliter ac cum fructus colliguntur ut in tempus servantur et, instante necessitate, distribuantur. Ne imitemur facinus filiarum Loth, cum ex connubio obsceno et reprobo genuerint filios, qui ipsarum stultitiam revelarunt. Profecto si illae turpe consilium suum patri detexissent, ab eo sane didicissent Dominum amatorem hominum cum mundum perdendum decrevit nequaquam generis humani procreationem ac successionem sua providentia neglexisse. Qui talia opinantur sunt homines fide expertes et hebetes ingenio: ast nos plane credimus Dominum nullatenus deserturum suum populum neque haereditatem suam derelicturum, eundemque adfuturum suis, iuxta verum suum promissum, usque ad consummationem mundi et gubernaturum suam ecclesiam atque servaturum.

Multiplicandi itaque non sunt ordinandi, sed tot sint tantum quot exposulat necessitas. Nenque talem honorem tribuamus illis quos canones reiiciunt, neque recipiamus iam dudum intromissos in clerum ut quomodolibet ministerio fungantur, bigamos inquam aut interdictos vel alios hisce similes, ne exterorum efficiamur participes peccatorum, sed morem geramus apostolo, qui severe tales extirpat. Neque animum attendamus ad argumenta turpia vel ad consuetudines pravas, sed nosmet aliis exhibeamus exemplum tum vitae immaculatae tum etiam rectae et piae rationis agendi, ut Dominus noster nobis placatus cor illuminet mitis et victoris nostri imperatoris (1), eumque inducat ut radicitus evellat scandala ista quae corpus ecclesiae scindunt, membraque ad tempus separata coniungat in unum per doctrinas puras, apostolicas et ab omni heterodoxo errore immunes; eundemque dirigat quoque ad respuendam damnandamque verbis apertis impietatem Theodori, Ibae aliorumque haereticorum qui illis similes sunt.

Subscriptio : Vale in Domino et ora pro fratre, o Deum amans.

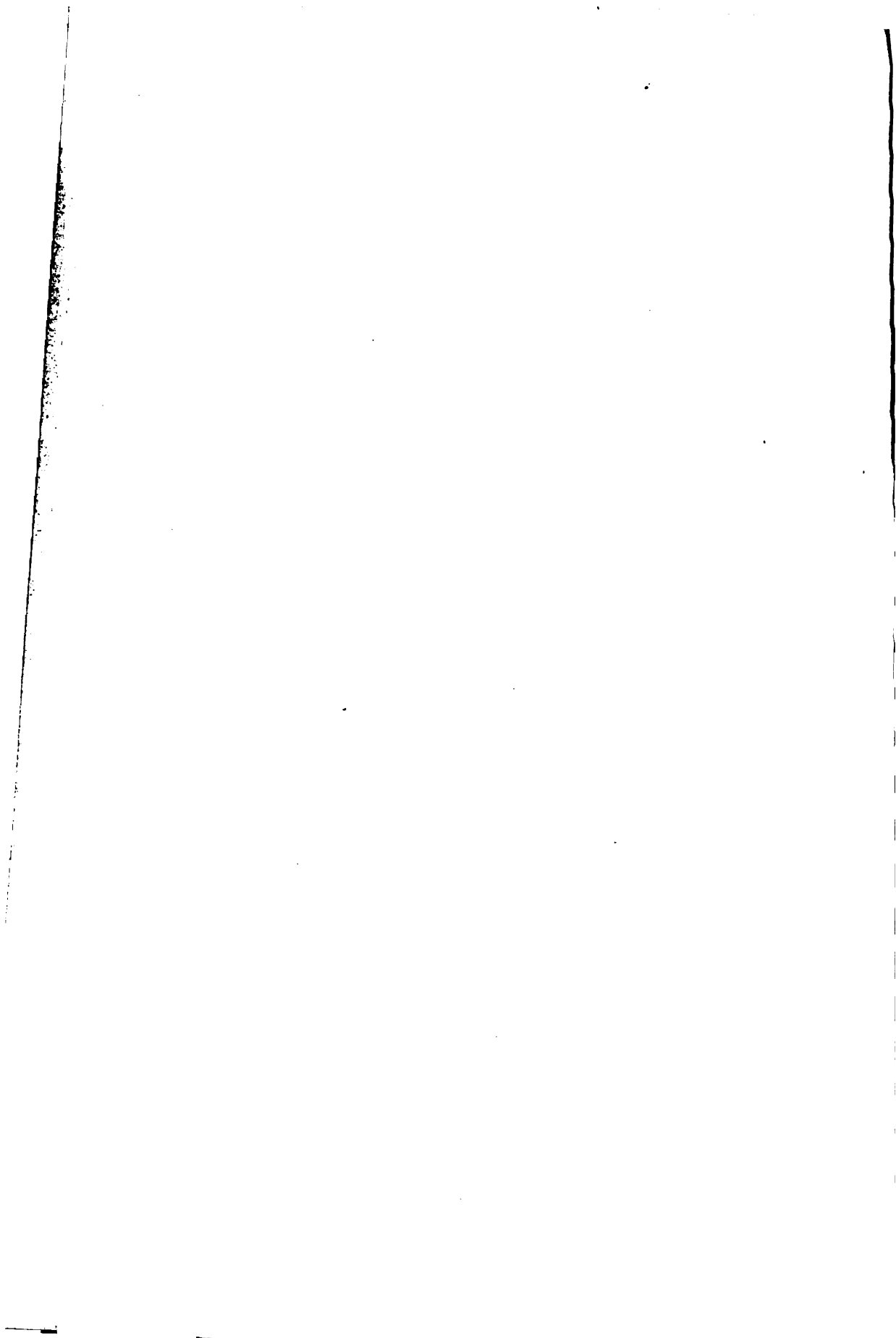
---

(1) Alludit ad Iustinianum defensorem fidei orthodoxae.

V

DE QUIBUSDAM DIEBUS

FESTI ET IEIUNII

Praenotanda

Ultimo demum loco vulgamus excerpta quaedam ex homiliis epithroniis Severi patriarchae Antiocheni monophysitarum, quae exscriptimus ex codice syr. Vaticano CXLII exarato anno Christi 576, in quo continetur pars praedictarum homiliarum quas initio saeculi sexti syriace transtulerat ex graeco Paulus episcopus Callinici. In selectis autem excerptis agitur de die festo oblationis Deo infantis Jesu in templo, de solemni die ramorum, de festo sanctorum Basilii et Gregorii Theologi, nec non de ieiunio quod sequitur Pentecosten. Exinde non leviter historia liturgica illustratur.

I. Quod itaque attinet ad oblationem Christi infantis Deo in templo, iam "peregrina, illa saeculi quarti ad loca sancta narrabat "quadragesima die de Epiphania (1) fieri processionem in Anastase . . . cum summa laetitia ac si per Pascha. Praedicant etiam omnes presbyteri et sic episcopus . . . de eo loco tractant Evangelii, ubi quadragesima die tulerunt Dominum in templo Ioseph et Maria, et viderunt eum Simeon et Anna, et de verbis eorum . . . , vel de oblatione ipsa quam obtulerunt parentes. Et postmodum, celebratis omnibus . . . , aguntur sacramenta,, (Edit. II Gamurrini p. 53). Modo ex Severi homilia CXXV eruitur 1° festum oblationis Domini ad Deum in templo fuisse solemni-ter celebratum tum Hierosolymae tum in tota Palestina; 2° eandem festivitatem celebrandi usum alias quoque ecclesias mutuo a Hierosolymitana accepisse; 3° nominatim autem Constantinopoleos metropolim; 4° Ecclesiam tamen Antiochenam usque ad tempus, quo Severus eidem praeerat, praedictam festivitatem minime celebrasse; 5° origenem eiusdem solemnitatis neque in ipsa Hierosolymitana ecclesia adeo vetustam fuisse.

---

(1) Notum est per orientem una eademque die celebratum fuisse olim solemnem diem Natalis Domini et Baptismi eius, qui appellabatur Epiphania.

Animadvertendum est porro aliquo tempore post Severum Syros monophysitas hanc festivitatem oblationis Domini in templo adscivisse, uti testatur Calendarium festorum, quod edidit Iacobus Edessenus. Nestoriani autem hunc in diem minime celebrant istam festivitatem.

II. Quod attinet ad festivitatem Hosannarum, praecitata "peregrinatio," tradit. In Imbomon (Ἰμβωμόν), quod in altare est in monte oliveti . . . cum ceperit esse hora undecima (i. e. una hora ante solis occasum) legitur ille locus de Evangelio, ubi infantes cum ramis vel palmis occurrerunt Domino dicentes: benedictus qui venit in nomine Domini . . . . et quotquot sunt infantes in iisdem locis, usque etiam qui pedibus ambulare non possunt, quia tenere solent illos in collo sui parentes, omnes ramos tenentes, alii palmarum, alii olivarum, et sic deducitur episcopus in eo typo quo tunc Dominus deductus est de summo monte usque ad civitatem, et inde ab Anastase per totam civitatem, . . . pedibus omnes . . . porro iam sero pervenitur ad Anastase, ubi cum ventum fuerit . . . totum fit lucernare; fit denuo oratio ad crucem et dimittitur populus. (Edit. II Gamurrini p. 59, 60). Iamvero Severus in praecitata homilia testatur eiusmodi solemnitatem, quae antea a pluribus negligebatur, apud quosvis christianos tunc temporis fuisse celebratam. Notum est porro quod pseudo-Iosue stylita refert ad an. 809 graecorum Petrum episcopum Edessae (qui eodem anno Cyro successit) illam festivitatem in Edessam induxisse.

III. Ex homilia autem octogesima quarta Severi discimus prima die mensis Ianuarii, qui ibidem dicitur penes Romanos primus anni mensis, ecclesiam Antiochenam iam ante Severum consuevisse celebrare festum s. Basilii Magni et s. Gregorii Theologi. Qui usus colendi memoriam utriusque doctoris permansit usque ad hodiernam diem in ecclesia Syrorum. In ritu autem Byzantino solius s. Basilii festum illa die peragitur (1).

---

(1) Historiographus arabs nomine ابن الشحنة haec refert de die festo primi Ianuarii: وفي اليوم الاول من شهر كانون الثاني هو عيد القانديس (Kalendae). فكان لاهل انطاكية فيه

• 78 • . 78 • . 78 • . 78 • . 78 • .
"Adimpleti sunt Filio quadraginta dies a quo cum belluis (commorans in de-
serto) ieiunavit, tentatusque est, et triumphum referens descendit . Adimpleti
quoque sunt eidem Sponso quadraginta dies a quo delectatus est et ascendit .
Est itaque modo ieiunium,, . In alio hymno ad tonum 78 • idem s. Doctor
ait . 78 • . 78 • . 78 • . 78 • . 78 • .
"Si ex die Resurrectionis eius
(i. e. Domini) computantur quadraginta dies cadit in feriam quintam ipsius
Ascensio . Duplicatum ergo est feriae sextae ieiunium scilicet tum eiusdem
Domini Crucifixionis, tum Ascensionis,, .

Ex sermonibus epithroniis Severi Patriarchae Antiochiae

I

Ex sermone centesimo vigesimo quinto de hymno
doxologico : sanctus Deus, sanctus fortis etc.

Non omnes ecclesiae consuetudines quae ad nos pervenerunt ex traditionibus apostolicis derivantur, sed nonnullae (ab hominibus) inventae per transmissionem in universam, quae sub sole est, ecclesiam successive transierunt. Prima est consuetudo illa, qua multos post annos a praedicatione evangelica fideles nomine Christianorum appellati fuerunt. Quae appellatio ex ista Antiochenorum ecclesia exordium duxit, universumque dein coetum sanctum ubique terrarum complexa est.

Et ut multa praeteream, unum vel alterum commemorabo exemplum.

Hoc quod Hierosolymae et in tota Palestina festum solemne celebratur occursus, quo nempe recolunt commemorationem illius diei, quo Simeon suis suscipiens ulnis Dominum, legem adimplentem et offerentem sacrificium a Moyse praescriptum, ipsumque in natura agnoscens Deum dixit : Dimittis tu nunc servum tuum Domine iuxta verbum tuum in pace, hoc inquam festum solemne minime prius celebrabatur in urbe regia. Modo autem eadem metropolis, aemulatione incitata, eiusmodi usum ab aliis apte mutuatum secuta est, neque quispian propterea tamquam de re nova inducta fuit accusatus.

Cognoscitis porro istud festum ignotum prorsus esse in ista civitate Antiochiae. Imo nec valde antiquum est (in Hierosolymitana ecclesia) sed sero fuit introductum, uti a viris senioribus audivimus.

Idem et dicendum est de festo quod dicitur Ramorum, cum scilicet Dominus et Salvator noster Jesus Christus, sedens super pullum asinae, ingredieba-

tur Hierosolimam, praeunte coetu manibus gestante ramos palmarum coram ipso, puerisque collaudantibus eundem tamquam verum Deum excelsum, dicentibusque "hosanna in excelsis". Hic etiam dies festus, cum antea a pluribus minime recoleretur hodie, ut ita dicam, apud quosvis celebratur. Nemo autem illorum qui imitati sunt illos qui olim eundem festum observabant, ipsum reiicit tamquam rem noviter inventam.

Praeterea in precibus atque laudibus in usu ecclesiarum plurae sunt quae successive inductae fuerunt.

II

Ex sermone octuagesimo quarto

De magno Basilio et de Gregorio,

Prolatus autem fuit in martyrio theophori Ignatii martyr

Imperatoribus mos est ut singulos per annos quadam nota atque statuta die, quae per temporum circulum perpetuo revolvitur, ut egrediantur ad campum impellunt exercitus militum etc. . . . . Simili modo nos credimus disposuisse Dominum, qui sua sapientia omnia operatur producitque. Hinc magni Basilii pergratam memoriam adiunxit initio seu ianuae vel aditui illius mensis qui primus anni mensium censetur penes Romanos, cum nempe Ianuarius vocatur. Ianua enim juxta eorundem linguam dicitur ostium.

Quamobrem Basilius pontificum princeps spiritualis atque divinus, praest nobis ipso initio circuli anni . . . et Gregorii Theologi tamquam eiusdem participis recolitur memoria eadem die.

III

Ex sermone septuagesimo quarto

Habito feria sexta hebdomadae post Pentecosten in qua de more ieiunatur. Prolatus autem sermo fuit in lectionem ex actibus apostolorum ubi ita

dicitur "Petrus et Joannes ascendeabant in templum ad horam orationis nonam," (cap. III, 1).

Cum haec vos auditis, quare videmini aegre ferre me in dicendo ieiunium protraxisse, quod tristitia nonnullos affecit? Ego profecto sicuti Paulus dico : quisnam me gaudere facit, nisi qui per me contristatur? (1) Nam hanc arripui occasionem ad protrahendum conventum, ut diei maior pars praeteriret, ne mendacem redderem librum dicentem "Petrus et Joannes ascendeabant ad templum ad horam orationis nonam,". En audis quod "ascendeabant,"; numquid dicit quod "descendeabant,"? Tu equidem expetis ut alia annunciemus et legamus atque ut alia agamus, illisque contraria perhibeamus opere. An nescis hodiernam diem hoc praedicare, ut scilicet ieiunemus atque oremus, nec non et nutriamus Christum qui esurivit, quique praesens est continuo in indigentibus, qui ad portas sunt sanctas?

Quid est igitur quod praetermittis quae attinent ad istam diem, ut animo sollicitus sis de iis, quae extranea sunt huic tempori exiguo, mensaeque coelesti, neque ieiunio conveniunt? Si die festo respicis ad manducandum, et quae ventris sunt appetis, quonam, quaeso, tempore auditor pacatus avidusque eris meorum verborum? Si statim ac ad ecclesiam venis, ad tuam domum redire excogitas, et tua bilis in ieiunio exagitatur, cum quasi annum reputas unum illum diem, quonam tempore, dic mihi, te alloquar? Vel quandonam tuam nutries animam esurientem, cum murmuras assidue? Ego sane nosco Ecclesiasten qui ait "cuilibet rei tempus esse,".

Ex sermone nonagesimo secundo

De hora nona feriae sextae post Pentecosten

Cum itaque ab eis (i. e. apostolis) ablati fuerit sponsus atque exal-

---

(1) Cf. II Corinth. VII, 9

tatus, cum scilicet ascenderit ad coelum, descenderitque Paraclitus, qui eosdem docuit, direxitque ad omnia perfecta, tunc ipsi ieiunarunt. Commemoratio est itaque hodierna dies ieiuniorum, quae observantur post Christi ablationem ascensionemque, quorum dierum ieiunii minime determinatus est numerus. Salvator enim noster indefinite ait "Venient autem dies cum aufertur ab eis sponsus et tunc ieiunabunt," (Math. IX, 15)

Nos porro pro nostra pigritia legem adimplemus negligenter per commemorationem unius tantum diei, aegre tamen eiusdem horas ferentes, et respicientes ad aërem, occasum solis anxie attendentes, et guttur pandentes ad comedendum. Qui sic ieiunant, minime veri sunt christiani. Nosco vero plures qui ista ieiunia diligenter observant, et in ipsa urbe Antiochia sunt praesertim castae mulieres, quae per cunctos dies tenent ieiunium, plurimae autem ipsarum ieiunant feriis quarta et sexta. Eaedem derident suos viros propterea quod negligent ieiunium, et cum hi illas ad mensam advocant, nihil omnino proficiunt, sed potius iidem vincuntur a foeminis animabus sinceris, quae ordinem tenent principalem, duplicemque meritum obtinent, cum confident se ieiunare atque vincere simul virtute Christi, qui dixit : "Virtus mea in infirmitate perficitur,".

APPENDIX

[illegible]

regionis Ioanne metropolita (1) eiusdem urbis et egregiis atque Dei amatoribus Cyro protopresbytero et oeconomio, Simeone altero presbytero, Ianni presbytero et hegumeno aedis Iconis Dominicae, Ianni presbytero et chartulario eiusdem s. ecclesiae, Ioanni diacono et archidiacono, Abrahamo diacono et custode s. supellectilis (2) Cosma praeside hypodiaconorum et notario, Ioanne praeside anagnostorum, nec non Ioanne praeside chori graecorum, et Niciano praeside chori syrorum . . . Sollicitus fuit et acquisivit librum istum ex labore suo, erogatis expensis suis aliorumque Dei amatorum qui ipsi subsidium praestiterunt, venerandus Deique amator presbyter Ioannes filius Simeonis filii Girsae ex Bariasnaia oppido regionis Homs. Fuit autem praedictus liber exaratus manu peccatoris et minimi Gabrielis presbyteri eiusdem commemoratae ecclesiae sanctae ad fidem codicum vetustorum et authenticorum, qui asservantur in bibliotheca ipsius ecclesiae, atque rite collatus est accuratissime per humilem Constantinum diaconum et alumnum praeclari sanctitate Georgii archiepiscopi urbis Apameae (3) Syriae, .

Iamvero ex relatis in hac epigraphe discimus :

1° Melchitas, seu syros diophysitas, habuisse in urbe Edessa primo quarto saeculi octavi constitutam ecclesiam cum metropolita, presbyteris, diaconis, hypodiaconis et anagnostis. Praeter ecclesiam unam tantum, ut videtur occupabant aedem Iconis Dominicae, seu Effigiei Christi, cuius dicitur hegumenus Iannes presbyter. Porro Dionysius Telmahrensis (4) apud Michelem patriarcham Iacobitarum (chron. cap. XI n. 15) narrat virum quendam eiusdem sectae cele-

---

(1) Apud Le Quien or. christ. in serie Edessae metropolitae deest nomen huius Ioannis metropolitae melchitarum illius sedis.

(2) Graece Συνοδική

(3) Huius quoque Georgii inter metropolitae Apameae desideratur nomen apud Le Quien or. christ.

. . . |A?axaxo A-ax? |axo?? o? |A-axo axaxo |axaxo axaxo? (4)
|A?axaxo A-ax |axaxo? axaxo? axaxo

Index personarum et rerum
ordine alphabetico

Abbates monasteriorum orientis 11,27
Abbates provinciae Arabiae 11
Abbatissa ordinatur diaconissa 33 -
distribuit eucharistiam monialibus
ibid.
Ablutio manuum in celebratione
liturgiae 22, 59
Abraamus monachus 7
Abraham scriba 87
Absolutio ab excommunicatione vel
ab interdicto 41, 43, 63
Agapetus Papa Romanus 26, 69
Aleppum urbs 11
Alexandria metropolis 42
Alleluia canitur a psaltis 17 not. 1,
canitur coram oblatiis 22; 22 not. 3,
canitur cum antiphona ante evan-
gelii lectionem 20; 20 not. 2.
Altare 20, 21, 22
Altaria ecclesiarum devastatarum 33
Altaris tabella 35
Altaris translatio 33
Altaris unctio et consecratio 31; 31
not. 3; 33, 34, 35
Amazonius Edessae episcopus 69

not. 1
Ambon 16, 17 not. 1, 18; 18 not. 5, 19
Anathema 39, 40
Anthimus ps. - patriarcha 27, 69 —
eius epistola ad Iacobum Baradae-
um 71 — 72
Antiochia metropolis 5, 6, 7, 11, 12,
79, 82
Antiochena aera 11
Antiochena regio 7
Antiochus episcopus Ptolomaidis 8
Antiphona 19; 19 not. 2, 5
Antonius monachus auctor versionis
syriacae Triodii 87
Apostoli lectio 20
Archidiaconus 17; 17 not. 1; 20,21, 63
Archipresbyter 18
Audientes, auditores 20 not. 4, 21;
21 not. 3; 44, 57. vid. catechumeni

B

Baptismus 36, 45 —
baptismi aqua benedicenda 56

baptismi forma 59, 61
 baptismi forma in ecclesia Alexandrina [et Romana 30 not. 2; et in ecclesia Antiochena 30 not. 2; 31 not. 2
 baptismi forma conditionalis 30; 30 not. 2
 baptismi ritus 61
 Baptismus (liturgicus) a presbytero conferendus 30, 37; et in casu necessitatis a diacono 31; 31 not. 1
 baptismus collatus a presbyteris haud valide ordinatis 35
 baptismus filiorum haereticorum 36
 Baptismus imminente mortis periculo confertur a presbytero non ieiuno 35
 Baptizatus aegrotus admittendus et iam non ieiunus ad eucharisticam communionem immediate post baptismum 35
 Barhebraei nomocanon 25
 Bassufan ܒܫܘܦܢ pagus 11
 Beth - guba ܒܝܬ ܓܘܒܐ regio 10
 Beth - taiman ܒܝܬ ܬܝܡܢ pagus 12
 Beth - maya ܒܝܬ ܡܝܝܐ regio 88

C

Cancelli sanctuarii 34

Cantores vid. psaltae
 Cantus cherubicus 22 not. 1
 Cantus introitus 22; 22 not. 1, 2
 Cantus mysteriorum 22 not. 1
 Caphar - Nabu ܩܦܗܢܒܘ oppidum 11
 Catechumenatus, catechumeni, catechumenae 4, 20; 20 not. 4; 21; 21 not. 1, 2; 62
 Cennesrin ܩܢܢܝܣܝܐ urbs 9
 Chorepiscopus 62
 chorepiscopi instituendi ritus 62
 chorepiscopi officium 62
 chorepiscopi facultas instituendi hypodiaconos lectores et exorcistas 43, 62
 chorepiscopi potestas interdicendi 40, 63
 Chorus graecorum et chorus syrorum apud melchitas 86
 Chrismatis signaculum post baptismum 31; 31 not. 1; 36, 39
 Chrismatis unctionis nullum vestigium penes orientales in ordinationibus 65 not. 1
 Christi effigiei aedes sacra Edessæ 86
 Christianorum appellatio 79
 Christus tradidit s. ordinis gradus 56
 Cires abbas 7
 Clerici 16, 17, 36
 Codex evangelii 17, 20, 21

codicis evangelii impositio in ordinatione episcopi 54, 58, 59 - minime vero in ordinatione presbyteri 36
Comestio cum haereticis 42, 46
cum iudaeis 42
Communicatio cum haereticis 36
Concilium Chalcedonense 7
concilii Chalcedonensis sequaces 35, 37, 38, 47
Concilium Laodicense 17 not. 1, 39, 52, 57 not. 2, 3, 6
Concilium Nicoenum 39, 44
Concilium Seleucense 51
Constantinus metropolita Laodicensis 27
Constitutiones apostolicae 18 not. 4, 5; 19 not. 4; 22 not. 2, 3; 52
Crucis signum 16
Crucis signum signandum in fronte ordinati 54
Crucis vexillum 16
Crux sculpta in pariete ecclesiae 34
Cypriani (s.) statuta 39
Cyprus 27
Cyrensis regio 7
Cyrillus (s.) Alexandrinus 9 not. 3

D

Daemoniaci 20 not. 4, 60

dæmoniacy cohibendi a susceptione eucharistiae 32
daemoniaci quandonam admitti possunt ad suscipiendam eucharistiam 33
daemoniaci quandonam ordinari possunt ibid.
daemoniaci quandonam possunt exercere ordines susceptos 32, 33.
Daphne suburbium Antiochiae 88
Davidis psalmus 19
Dehhes pagus 11
Diaconicon 17
Diaconus 16, 17 not. 1
diaconus graecus 20, 21
diaconus syrus 20, 21
diaconus minister baptismi 31; 31 not. 1, 59
diaconi officium in collatione baptismi 61
diaconi ordinationis ritus 54, 59 -
diaconi ministerium et potestas 56
diaconi schema 56, 58
diacono quaenam non licent 57
Diaconissae ordinationis ritus 33, 60
diaconissae ministerium 60, 61
diaconissae varia officia 61 not. 2; 62
diaconissae schema 33
Didascalia apostolorum 52
Dimissio catechumenorum vel audien-

tium 20, 21, 44
 Dimissio poenitentium 44
 Dimissio eorum qui non communi-
 cant in liturgia 20 not. 4
 Dionysius (pseudo) Areopagita 54
 not. 1
 Disciplina arcani 61
 Domitii (s.) ecclesia 12

E

Ecclesia Antiochena 75
 Ecclesia Constantinopolitana 75
 Ecclesia Hierosolymitana 75
 Ecclesia melchitarum Edessae 86
 Ecclesiae consecrationis ritus 34
 Energumeni 60
 Ephrem (s.) citatur 46 not. 2; 65
 not. 1; 77, 78
 Ephrem (s.) Patriarcha Antioche-
 nus 26 not. 1
 Epiphania 75 not. 1
 Epiphanius Patriarcha 69
 Episcopion 16
 Episcopus 55
 Episcopi consecrationis ritus 58, 64
 not. 1
 episcopi potestas 55, 58
 episcopi ingressus in urbem epis-

copalem 16 seqq.
 Episcopus catholicus 56, 63
 Episcopus metropolita 56, 63
 Erohta ܐܪܘܬܐ templum 12
 Eucharisticus panis consecrandus a
 presbytero 57, 59
 Eucharistica communio 35, 36, 37, 44,
 45, 46, 50
 Eucharisticae communioni praemit-
 tenda praeparatio 37
 Euphrasius Patriarcha 26 not. 1
 Euphratensis regio 11
 Eusebius Caesareensis 51
 Eusebius monachus 7
 Eusebonae coenobium 10 not. 2
 Euthimius Carme Patriarcha 13 not. 2
 Evangelii lectio 20
 Evangelicae lectionis expositio 14
 Excommunicatio 41, 43
 Exorcista 50 seq. 58
 Exorcistae benedictio 60
 Exorcistae officium 60

F

Festum Basilii (s.) et Gregorii (s.) 80
 Festum oblationis Domini 75, 79
 Festum ramorum 76, 79
 Fidei professio 22

Fidei symbolum 22 not. 4
Filii foederis 58; 58 not. 1; 60, 61
Filiae foederis 46; 46 not. 2; 62
Flabellum 59
Flammulae 16
Flavianus Patriarcha 26 not. 1

G

Georgius metropolita Apameae 86
Gubrin قبرين castrum 27
Guba قوبا 7
Graecae proclamationes liturgicae
in vetustis melchitarum codicibus
scriptae characteribus syriacis 14
not. 3
Graecarum vocum usus in liturgiis
ecclesiarum undenam derivandus
14 not. 3

H

Haeretici ordinati ab episcopis or-
thodoxis 42
Harran حاران urbs 7
Hauran حوران regio 11
Homicida 43
Hymnus introitus etc. vid. Cantus

Hymni madrasche مدراسه canuntur
a filiabus foederis 46 not. 2
Hypodiaconus 17 not. 1 —
hypodiaconi ordinationis ritus 60
hypodiaconi officia 57
hypodiaconi vestis distinctiva 57;
57 not. 3

I

Iacobus Baradaeus 11, 69, 70
Iacobus Edessenus citatur 7, 10 not.
2; 76
Ianuarius mensis 76; 76 not. 1; 80
Ieiunium ante communionem eucha-
risticam 37
Ieiunium apostolorum post Pentecos-
ten 77, 80 — 82
Ieiunium feriæ VI post Ascensionem 77
Ieiunium feriae IV et VI 82
Impositio manuum in ordinationibus
54, 58, 59
Impositio codicis evangelii in conse-
cratione episcopi 54, 58, 59
Ingressus maior in liturgia 4
Ingressus minor in liturgia 4
Inscriptiones lapideae in Syria 10, 11
Interdictio 40, 41, 43
Interdicendi facultas 56, 57, 63

Interpres syrus in liturgiae celebra-
tione 14; 14 not. 1
Interstitia in ordinationibus 35
Ioannes metropolita melchitarum
Edessae 85
Iosue (pseudo) stylita citatur 76
Isaac presbyter Edessae 7
Isaac Seleucia Archiepiscopus 17
not. 1
Iulianistae haeretici 35, 37, 38, 39, 42
46, 47
Iuramentum 41, 42
Iustinus Imperator 7, 26
Iustinianus Imperator 72; 72 not. 1

K

Kyrie eleison 10, 16

L

Lampetiani haeretici 47
Lazarus presbyter abbas 11
Lectiones scripturales in liturgia 18;
18 not. 4, 44
lectiones scripturales leguntur græ-
ce dein syriacæ 14, 19
Lector 17 not. 1

lectoris ordinationis ritus 60
lectoris officia 57, 60
Levitae 56
Lingua syriaca vernacula per Syriam
5 seqq.
Lingua graeca introducta in Syriam
5 seqq.
Litaniae diaconales post evangelium
in liturgia 20, 44
Liturgia catechumenorum 16 seqq.
Liturgia s. Iacobi 51
Liturgia Alexandrina 18 not. 1, 2; 20
not. 2, 4; 22 not. 1, 2
liturgia Antiochena 18 not. 1; 19
not. 3, 5; 20 not. 4; 21 not. 3;
22 not. 1, 2
liturgia Byzantina 18 not. 1, 6; 19
not. 1, 2, 3; 20 not. 2, 4; 21 not.
3; 22 not. 1, 2, 4
liturgia Hierosolymitana 18 not. 2, 4
liturgia Maronitica 20 not. 2, 4
liturgia Nestoriana 18 not. 1, 3, 4;
19 not. 2, 3, 4; 20 not. 44; 21 not.
3; 22 not. 1, 2.

M

Mabbug urbs 11
Macedonius Critophagus 7

Magnates 16 16

Marcionis errores 7

Martyrion 16

martyrion s. Ignatii Antiochiae 80

martyrii consecrationis ritus 34

Maruthas (s.) episcopus Maiphar-

kensis citatur 17 not. 1

Mediad oppidum 3

Melchitae appellati graeci 11

melchitae mutuati sunt ritum Byzantinum 13

melchitae libros rituales ex graeco in syriacum verterunt 12, 13 not. 2; 87

melchitae sequenti tempore libros liturgicos ex syriaco arabice interpretati sunt 13 not. 2

melchitarum librorum liturgicorum plurimi codices syriaci 12, 13 not 2 87

Mennas Patriarcha 69

Monasterium s. Sabae 11

monasterium Simeonis 11

monasterium graecorum in Teleda 11

vid. Coenobium

N

Nestoriani 76

Novatius haereticus 38, 39

O

Officium seu psalmodia 16, 17

officium matutinum 44

officium vespertinum 44

officia ecclesiastica successive aucta 80

officiorum ecclesiasticorum differentes usus per ecclesias 44

Oleum unctionis sive oleum catechumenorum 36, 55

consecratur ab episcopo vel etiam a presbytero 55; 55 not. 2

Opobalsamum 34

Orarium schema diaconi 56; 56 not. 1
orarium imponitur humero diaconissae 33

Oratio ante trisagium in liturgia 18; 18 not. 2

Oratio ante lectiones scripturales in liturgia 18; 18 not. 3

Oratio ante epistolam in liturgia 20

Oratio veli in liturgia 22 not. 1

Oratio consecratoria vel invocationis in ordinationibus 54,

oratio consecrationis episcopi 58

oratio ordinationis presbyteri 59

oratio ordinationis diaconi 59

oratio instituendi hypodiaconi 60

oratio instituendi lectoris 60

oratio super diaconissam 60
Oratio super audientes 45
Oratio super poenitentes 46
Orationum ritus Antiocheni antiqui
reliquiae 12 seq.
Ordinationis ritus 34, 35, 36, 54, 58,
seqq. 63, 64; 64 not. 1
Ordinati ab haereticis 34
Ordinati haeretici ab episcopis ortho-
doxis 42
Osculum pacis in liturgia 22 not. 2,
3, 4
Osculum pacis in ordinatione 54, 64
not. 1
Ossa sanctorum 34

P

Palestinae incolarum diversitas
linguarum 10
Paulus metropolita 12
Paulus patriarcha 26 not. 1
Paulus Samosatenus 39
Pax in liturgia 19; 19 not. 1
Peregrinatio ad loca sancta (liber)
citatur 8, 13, 75, 76
Periodeuta 40, 63
Petrus episcopus 76
Petrus Fullo 7

Porta sanctuarii 22
Portae ecclesiae tempore liturgiae
celebrationis 20 not. 4; 21; 21
not. 3, 57
Possessi 20 not. 4 vid. Daemoniaci
Energumeni.
Pothinus haereticus 38, 39
Praedicatio diaconalis 16, 17 not. 1
vid. Litanía
Presbyter, presbyteri 17 not. 1, 18,
19, 20, 22
presbyteri ordinationis ritus 54, 58
presbyteri officia et potestas 55 seq.
59
Proclamatio ante lectiones scriptura-
les in liturgia 18; 18 not. 4
Proclamatio post lectiones scriptura-
les 19; 19 not. 1
Proclamationes diaconales tum lin-
gua graeca tum syriaca 14; 14 not.
3, 20, 21
Proclamatio electionis ordinandi 63
seq., 64 not. 1
Procopius (s.) Caesarensis lector
syrus 14 not. 1
Promulgatio ordinationis factae 54,
65 not.
Propsalmon 17 not. 1, 19
Psalter psaltae 17 not. 1, 18, 19
Phantasiastae vid. Iulianistae

Phsilta monasteria duo 69
Phylaces vid. Vigiles
Poenitentium ordo 43, 44, 46

R

Rabbulas (s.) citatur 9, 52
Rabbulae epistolae graece scriptae
9 not. 3
Rabbulae syriaca versio N. T. ex
graeco 9 not. 3
Reliquiae sanctorum 35 vid. Ossa
sanctorum
Ritus ecclesiastici transmissi per ora-
lem traditionem 61
Romanus (s.) diaconus exorcista 51

S

Sanctum sanctis (exclamatio in litur-
gia) 57; 57 not. 1
Scholarum magistri per Syriam 10
not.
Seleucidi 7
Sergius Tellensis 26
Severianus Gabulae 8; 8 not. 2
Severus Antiochenus citatur 30 not.
2, 32, 38

Severi excerpta ex epithroniis homi-
liis 79 — 82
Sica we urbs Syriae 12
Signaculum vitae 21, 60 vid. baptismus
Simeonis (s.) stylitae vitae auctor
citatur 9
Socrates citatur 7
Stablat pagus 11
Stephanus (s.) diaconus 56

T

Teledo ܬܝܠܐ monasterium 7
Teleda oppidum 7, 11
Tella ܬܝܠܐ urbs 69
Theodora imperatrix 28, 69
Theodorus Cyrensis citatur 7, 10
Theodosius patriarcha 27
Thus, thura 16, 22
Timothaeus (s.) Alexandrinus cita-
tur 30 not. 2, 32
Timothaeus filius Isaac 11
Traditiones ecclesiasticae 79
Trisagion 4, 18; 18 not. 2
Trisagii appendix 7
Tunica vestis distinctiva hypodiaconi
et lectoris 60

V

Veli oratio 22 not. 1

Velum sanctuarii 21, 22

Vestes sacrae 17

Vigiles clerici ⲓⲃⲟⲩⲓ 4, 16; 16 not. 1,
17; 17 not. 1, 19, 22

Z

Zabad ⲁⲃⲁⲃ haereticus et pseudo -
episcopus 26, 37 seq.

Zachaeus pseudo - episcopus 37 not. 3

Zacharias Rhetor citatur 7

• •

האזנהו בחדוהא העבדא ד', דנא ביהוה אלהים אלהינו
אשר נאמר ביהוה אלהינו. אלהינו אלהינו. אלהינו אלהינו.
אשר נאמר ביהוה אלהינו. אלהינו אלהינו. אלהינו אלהינו.
אשר נאמר ביהוה אלהינו. אלהינו אלהינו. אלהינו אלהינו.

[illegible]

למה דין חלק הלבד הנמצא שם אצל המלמד אצל חלק
הנבדל למה בזה מלמד. הפסוקא שכתב. חלקי חלק לא פסוק

הן האנשים והחפץ והאדם והכל כפי שיש
 אצלם. אולם האדם והכל כפי שיש
 אצלם. אולם האדם והכל כפי שיש

(1) 'Iarvouxpiuz

[illegible][illegible]

(1) In margine notatur vox graeca Ἀγία quae indicat festum oblationis Jesu Christi Domino in templo. (2) Ad marg. exstat graeca demominatio Βλαυ.

כִּתְּבָהּ. לֵךְ הָיָה וְהָיָה בְּלִילָה שֶׁנִּתְּבַּח הַבַּיִת הַזֶּה וְהַבַּיִת הַזֶּה
אֲנִי הָיָה וְהָיָה בְּלִילָה שֶׁנִּתְּבַח הַבַּיִת הַזֶּה וְהַבַּיִת הַזֶּה
בְּלִילָה שֶׁנִּתְּבַח הַבַּיִת הַזֶּה וְהַבַּיִת הַזֶּה
בְּלִילָה שֶׁנִּתְּבַח הַבַּיִת הַזֶּה וְהַבַּיִת הַזֶּה

[illegible]

(1) ,තරුණ ජනප්‍රියතා ප්‍රමුඛ වූවන් අතිරික්ත

[illegible]

(1) Exstat etiam in cod. bibl. nation. paris. n. 62 f. 254 v. — (2) I. e. Jacobus Baradaeus — (3) In cod. paris. desunt **من يملك محمد بن محمد**

(f) Excidit ex codice folium in quo continebatur continuatio horum canonum ,

[illegible]

המחבר בזה

[illegible]

ಗುಣವು ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮ

ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਕਰਮਵਾਨ

[illegible]

לכנסו הנהגה. אלא שיש להם קצת קושי. ויש להם קצת קושי. ויש להם קצת קושי.

ב: ויש להם קצת קושי. ויש להם קצת קושי. ויש להם קצת קושי. ויש להם קצת קושי. ויש להם קצת קושי.

ג: ויש להם קצת קושי. ויש להם קצת קושי. ויש להם קצת קושי. ויש להם קצת קושי. ויש להם קצת קושי.

ד: ויש להם קצת קושי. ויש להם קצת קושי. ויש להם קצת קושי. ויש להם קצת קושי. ויש להם קצת קושי.

[illegible]

(1) In margine adnotatio sequens adiicitur : **مفتی محمد رفیع صاحب**

ഒരു പക്ഷേ തീർച്ചയായും, നമ്മുടെ നാളെ നമ്മുടെ നാളെ : ൧

מסובב נח אעמא מעמא ה'במה .

י: כלל מן המלכות כלל המלכות: כלל המלכות

הענין הנהגה המדינה על הכתוב והם המעשים.

ಕ: ಕುಲಸಿಂಹನಾದವಾಚಿನಿಂದ ಮೊದಲ್ಗಡೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ

[illegible][illegible]

• സമാഹൃത ശൈലിയിൽ: കൃത്യമായ ഉത്തരം

בב: חולל הן מביאם ואלו הן החללם חוללם. חוללם.

• මුත් භාෂා මුත්තාක අඩුතර මුත් මුත් ආ. මුත්තාක අඩුතර

[illegible]

പ്രകൃതി പ്രദാനമായ ഒരു അനുഭവം. പ്രകൃതി

לל אלהים ואלהים אלהינו. אלהינו לא נבדל מאלהינו ואלהינו לא נבדל מאלהינו

הנה. אלהיהם אלה לביתם זה המבטח להם מלחם בזה

ਪ੍ਰਾਂਤੀਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਛ. ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਤੀਕ ਪਿਛ. ਕਲਾ

כמה זכר של חלום המלחמה.

כה: חלה אשתו והן האחרות הן הטהורות בתנא. ולא תצטרף הטהורה

ಪ್ರಾಚೀನ ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುವುದು. ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುವುದು.

[illegible]

1. പ്രശ്നം: ഒരു വസ്തുവിന്റെ ഭാരം 10 കിലോ ആണ്. അത് 2 മീറ്റർ ഉയരം വരെ ഉയർത്തിയപ്പോൾ അതിന്റെ ഗുരുത്വപോഷ്ഠി (Potential Energy) എത്ര ആകും?

לד' יצחק אברהם בן דוד. ה'תק"ל. ה'תק"ל. ה'תק"ל.

אנחנו רוצים לראות את המעשה הזה בפועל.
הוא לא יוכל לעשות זאת, אבל הוא יכול
לעזור לנו להבין אותו.

[illegible]

א: למען העצמות הכחות לא והם להפסד. ה' ה' העצמות
המבול בהחלאל אמרלה: העצמות העצמות עצמן המבוללות,
בהחלאל אמרלה אלה האלוף ה' . בהחלאל ה' ה'
האחרונה אחרת אף תראה .

4: ביהא סח' האט בברעמא היינעם היינעם אונזער
 בעזענעם. סוף אדאם לעבן האט אונזער. מילד בל אונז
 האט בעזענעם. כלום א לא סח' אונז בל בברעמא סח'
 סוף אדאם סח' אונז סח' אונז סח' אונז סח' אונז
 סח' אונז סח' אונז סח' אונז סח' אונז סח' אונז

[illegible]

מִלְכָּא דְּהַאֲחֵבֵיבָא בְּחַדְיָא
 אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא לְמַדְיָא אֲחֵבֵיבָא
 לְמַדְיָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא :

א : אֲחֵבֵיבָא דְּהַאֲחֵבֵיבָא בְּחַדְיָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא :
 אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא .

ב : אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא
 אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא (sic) אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא .
 אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא .
 אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא .
 אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא .
 אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא .
 אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא .
 אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא .
 אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא .
 אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא .

ג : אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא
 אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא .
 אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא אֲחֵבֵיבָא .

אהיה עולה לארץ ישראל ולבית המקדש.
 אהיה עולה מארץ מצרים. אהיה עולה
 אהיה עולה מארץ מצרים. אהיה עולה
 אהיה עולה מארץ מצרים. אהיה עולה
 אהיה עולה מארץ מצרים. אהיה עולה
 אהיה עולה מארץ מצרים. אהיה עולה

על

[illegible]

(1) συμφωνῶς πάντες υποψάλλωμεν (2) ὅσοι κατὰκουεσθε πρόεστε
(3) ὡκα τηχοῦμενοι πρόεστε (4) τὰς θυρὰς.

אֲשֶׁר הָיָה בְּיָמָיו בְּהַחֲזֹק הַיָּד הַזֶּה הָיָה
 לְבָרָא אֶת הַמִּלְכָּה (1) אֲשֶׁר מִלְכָּהּ אֲשֶׁר לְבָרָא
 אֲשֶׁר הָיָה בְּהַחֲזֹק הַיָּד הַזֶּה אֲשֶׁר הָיָה
 אֲשֶׁר הָיָה מִן הַמִּלְכָּה אֲשֶׁר הָיָה
 אֲשֶׁר הָיָה.

אֲשֶׁר הָיָה לְבָרָא אֲשֶׁר הָיָה
 אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה (2) אֲשֶׁר
 אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה
 אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה
 אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה (3) אֲשֶׁר
 אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה
 אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה (4) אֲשֶׁר
 אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה
 אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה (5) אֲשֶׁר
 אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה (6) אֲשֶׁר
 אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה (7) אֲשֶׁר
 אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה (8) אֲשֶׁר
 אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה (9) אֲשֶׁר
 אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה (10) אֲשֶׁר
 אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה.

אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה אֲשֶׁר הָיָה

(1) ακολουθια (2) τρισαγνυ (3) παυσασθε (4) προσχωμεν (5) ειρηνη σοι (6) Sic in codice videtur legendum לְבָרָא אֲשֶׁר הָיָה (7) ψαλμος τω Δαυιδ (8) προφαλλε (9) προφαλμιον (10) υποφαλλωμεν

המעשה הזה לא נכבדו מעצמם. וכלו בזהוהא פועל.
וכלו פועל: כלם אפספסו כל האדם וכלם לאכלו וכלם
כלם: וכלם כלם לכלם אפספסו: כל כן, מהא. וכלו

(3) τετραπυλον i. e. "platea quatuor viarum".

A vertical line of text, possibly a page number or a reference, running down the left margin.

دستا وحقها

مختص مع حقها دستا

مستاد وادار

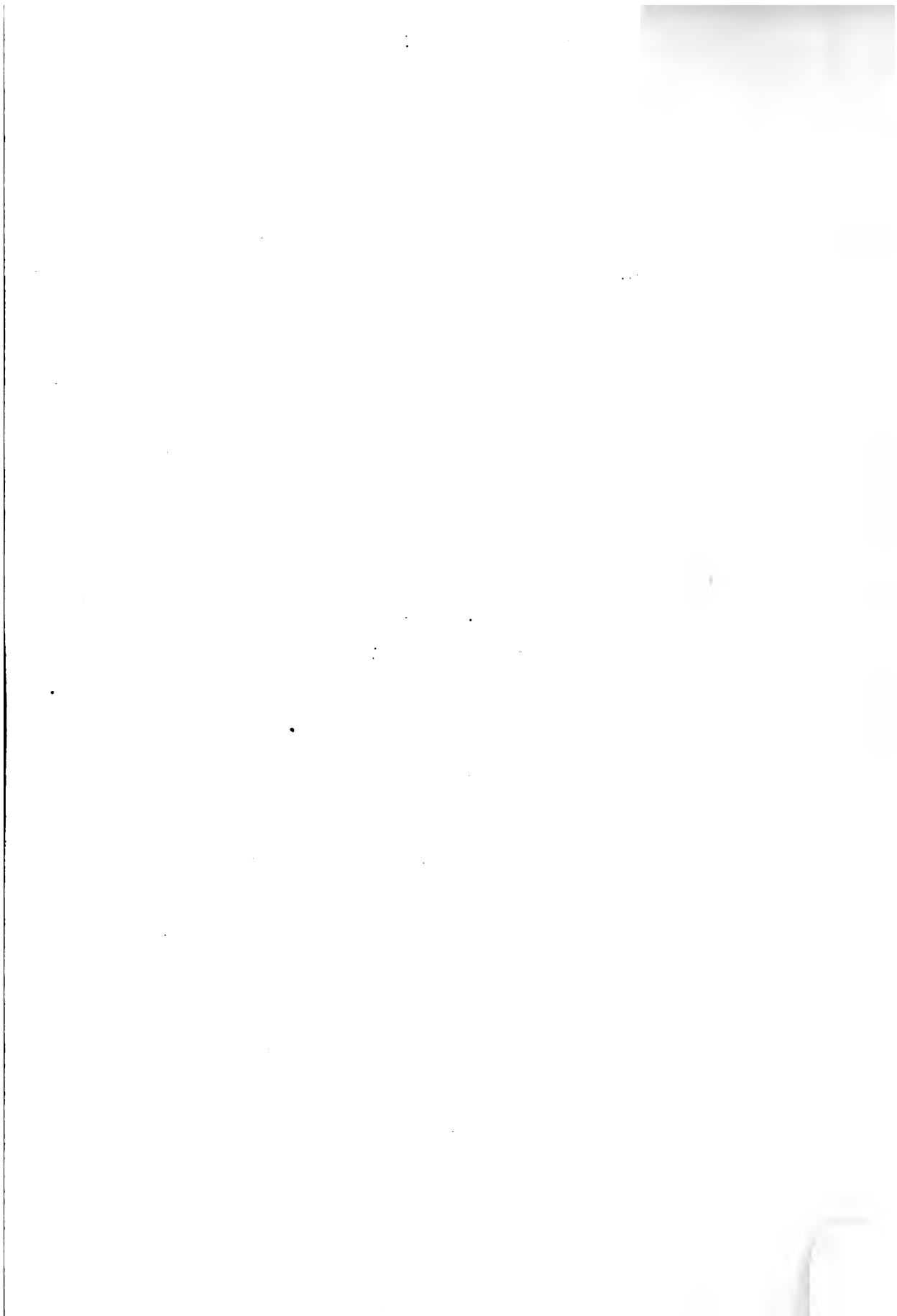

حقها مستاد وادار
مستاد وادار مستاد وادار

حالت

مستاد وادار مستاد وادار
مستاد وادار مستاد وادار

مستاد وادار مستاد وادار
مستاد وادار مستاد وادار
مستاد وادار مستاد وادار

3 2044 038 330 304

